

Seznam příloh

Příloha 1 – Seznam kódů

Příloha 2 – Kategorie s příslušnými kódy

Příloha 3 – Přepisy rozhovorů s respondenty

Příloha 4 – Obrázkový dotazník pro žáky

Příloha 5 – Obrázkový dotazník – vyplněný před lekcemi

Příloha 6 – Obrázkový dotazník – vyplněný po lekcích

Příloha 1 – Seznam kódů

RESPONDENT A

KÓD	VÝSKYT KÓDU
Dramatická výchova	RA3, RA4, RA19, RA25
Pohádka - obecně	RA3, RA5, RA6, RA13, RA15, RA25, RA26, RA37, RA38
Metody dramatické výchovy	RA5, RA7, RA8, RA9, RA13, RA24, RA16, RA19, RA20, RA24
Práce s pohádkou	RA6, RA15
Dramatizace	RA6, RA10
Metody – četnost	RA10
Využití dramatické výchovy	RA11, RA12, RA13
Náměty dramatické výchovy	RA15, RA17, RA21, RA22, RA25
Rizika metod dramatické výchovy	RA18
Znalost dramatické výchovy	RA23, RA44
Reakce dětí	RA24
Aplikace pohádky	RA27, RA28
Oblíbená pohádka učitel	RA28
Oblíbená pohádka děti	RA29, RA30
Funkce pohádky	RA31, RA45
Pomůcky - pohádka	RA32
Metody práce - vyučování	RA32
Pohádka – klady a zápory	RA33, RA34, RA36, RA39
Pohádka – hlavní hrdina	RA35, RA40
Cizí lidé - pohádka	RA41, RA42
Cizí lidé - poučení	RA43

RESPONDENT B

KÓD	VÝSKYT KÓDU
Dramatická výchova	RB4
Pohádka - obecně	RB20, RB21, RB22, RB32, RB33
Metody dramatické výchovy	RB4, RB5, RB6, RB7, RB8, RB13, RB18
Ovlivnění dramatickou výchovou	RB14
Dramatizace	RB4
Čtení pohádek	RB21
Využití dramatické výchovy	RB9, RB11, RB14, RB15, RB18
Náměty dramatické výchovy	RB12, RB15, RB16
Vztah k pohádce	RB21
Oblíbená pohádka učitel	RB22, RB26
Oblíbená pohádka děti	RB23, RB26
Funkce pohádky	RB25
Pomůcky - pohádka	RB22, RB27, RB28
Pohádka – klady a zápory	RB29, RB30, RB31

Pohádka – hlavní hrdina	RB31
Pohádka - poučení	RB34, RB39
Cizí lidé - poučení	RB30, RB35, RB36

RESPONDENT C

KÓD	VÝSKYT KÓDU
Dramatická výchova	RC4, RC5
Pohádka - obecně	RC4, RC11, RC26, RC27
Metody dramatické výchovy	RC6, RC7, RC8, RC9, RC15, RC24
Témata dramatické výchovy	RC13, RC25
Ovlivnění dramatickou výchovou	RC18
Využití dramatické výchovy	RC10, RC12, RC22, RC23, RC29
Náměty dramatické výchovy	RC14, RC19
Rizika dramatické výchovy	RC17
Vzdělání - dramatická výchova	RC16, RC20, RC21, RC47
Pohádka – dobro, zlo	RC38, RC39, RC40
Oblíbená pohádka učitel	RC29
Oblíbená pohádka děti	RC30
Funkce pohádky	RC31
Pomůcky – dramatická výchova	RC7, RC14, RC25, RC32, RC33
Pohádka – klady a zápory	RC34, RC42, RC35RC37
Pohádka – hlavní hrdina	RC33
Pohádka - poučení	RC43
Vztah k cizím lidem	RC44, RC45, RC46

RESPONDENT D

KÓD	VÝSKYT KÓDU
Dramatická výchova	RD3, RD4, RD20
Pohádka - obecně	RD22, RD24, RD34, RD35, RD36
Metody dramatické výchovy	RD5, RD8, RD42, RD10, RD12
Využití dramatické výchovy	RD7, RD9, RD21
Náměty dramatické výchovy	RD11, RD17
Ovlivnění dramatickou výchovou	RD15
Rizika metod dramatické výchovy	RD14
Znalost dramatické výchovy	RD19, RD16
Vzdělání – dramatická výchova	RD13
Ovlivnění - pohádka	RD37, RD38
Oblíbená pohádka učitel	RD23, RD25
Oblíbená pohádka děti	RD26, RD28
Funkce pohádky	RD27
Pomůcky - pohádka	RD29, RD30
Pohádka – klady a zápory	RD31, RD32
Pohádka – hlavní hrdina	RD33
Cizí lidé	RD41, RD25, RD39, RD40

RESPONDENT E

KÓD	VÝSKYT KÓDU
Dramatická výchova	RE4, RE5, RE13
Pohádka - obecně	RE20, RE21
Metody dramatické výchovy	RE4, RE6, RE8, RE12
Pohádka – dobro/zlo	RE34
Témata dramatické výchovy	RE10
Ovlivnění dramatickou výchovou	RE15
Využití dramatické výchovy	RE7, RE9, RE20
Náměty dramatické výchovy	RE11
Rizika metod dramatické výchovy	RE14
Znalost dramatické výchovy	RE17, RE18
Reakce dětí	RE19
Pohádka - ovlivnění	RE37, RE38
Oblíbená pohádka učitel	RE24
Oblíbená pohádka děti	RE25, RE26, RE27
Funkce pohádky	RE22, RE23
Pomůcky - pohádka	RE28, RE29
Pohádka – šťastný konec	RE36
Pohádka – klady a zápory	RE30, RE31, RE35
Pohádka – hlavní hrdina	RE32, RE33
Cizí lidé - dramatizace	RE39, RE40
Cizí lidé - poučení	RE41

RESPONDENT F

KÓD	VÝSKYT KÓDU
Dramatická výchova	RF3, RF6, RF12
Dramatická výchova ŠVP	RF4, RF5
Pomůcky dramatická výchova	RF6, RF8
Pohádka - obecně	RF22
Metody dramatické výchovy	RF6, RF7
Pohádka dobro/zlo	RF34, RF33
Využití dramatické výchovy	RF8, RF10, RF21, RF23
Náměty dramatické výchovy	RF11, RF17, RF18
Pozitiva dramatické výchovy	RF9
Znalost dramatické výchovy	RF19
Dramatická výchova - literatura	RF14
Dramatická výchova - rizika	RF15
Dramatická výchova - ovlivnění	RF16
Reakce dětí	RF20
Pohádka poučení	RF35
Oblíbená pohádka učitel	RF25
Oblíbená pohádka děti	RF26
Funkce pohádky	RF24, RF27

Pomůcky - pohádka	RF28
Pohádka – klady a zápory	RF30, RF31
Pohádka – hlavní hrdina	RF32
Cizí lidé - pohádka	RF37
Cizí lidé - poučení	RF38

RESPONDENT G

KÓD	VÝSKYT KÓDU
Dramatická výchova	RG3, RG38
Pohádka - obecně	RG20, RG21, RG22
Využití dramatické výchovy	RG4, RG7, RG9, RG10, RG18, RG19
Dramatická výchova ŠVP	RG5
Metody dramatické výchovy	RG4, RG8
Dramatická výchova pomůcky	RG6
Ovlivnění dramatickou výchovou	RG15
Náměty dramatické výchovy	RG11, RG16
Rizika metod dramatické výchovy	RG14
Zkušenost dramatické výchovy	RG12
Využití pohádky	RG23
Oblíbená pohádka učitel	RG23
Oblíbená pohádka děti	RG24
Funkce pohádky	RG25
Pohádka – využití	RG34
Pohádka – dobro/zlo	RG25, RG31, RG32
Pomůcky - pohádka	RG26, RG27
Pohádka – šťastný konec	RG33
Pohádka – klady a zápory	RG22, RG28, RG29
Pohádka – hlavní hrdina	RG30
Cizí lidé - vztah	RG35, RG36
Cizí lidé - poučení	RG37

RESPONDENT H

KÓD	VÝSKYT KÓDU
Dramatická výchova	RH4, RH7
Pohádka - obecně	RH30, RH31
Využití dramatické výchovy	RH12, RH14, RH15, RH16, RH27
Dramatická výchova ŠVP	RH5
Metody dramatické výchovy	RH6, RH9, RH10, RH11, RH13
Znalost dramatické výchovy	RH26
Pohádka pomůcky	RH37, RH38
Ovlivnění dramatickou výchovou	RH23
Náměty dramatické výchovy	RH17, RH24
Rizika metod dramatické výchovy	RH22
Zkušenost dramatické výchovy	RH18, RH21
Oblíbená pohádka učitel	RH34

Oblíbená pohádka dětí	RH35, RH36
Pohádka – dobro/zlo	RH33, RH43, RH44, RH45
Pohádka – ovlivnění	RH46, RH47
Pohádka – klady a zápory	RH39, RH40
Pohádka – hlavní hrdina	RH41, RH42
Cizí lidé - vztah	RH49, RH50, RH51

Příloha 2 – Kategorie s příslušnými kódy

KATEGORIE	KÓDY
Dramatická výchova	Dramatická výchova, využití dramatické výchovy, náměty dramatické výchovy, znalost dramatické výchovy, reakce dětí, ovlivnění dramatickou výchovou, rizika dramatické výchovy, vzdělání – dramatická výchova, dramatická výchova – pomůcky, témata dramatické výchovy, dramatická výchova ŠVP; pozitiva dramatické výchovy; dramatická výchova – literatura
Metody dramatické výchovy	Metody dramatické výchovy, dramatizace, metody – četnost, rizika metod dramatické výchovy
Pohádka	Pohádka – obecně, práce s pohádkou, aplikace pohádky, oblíbená pohádka – děti, oblíbená pohádka – učitel, funkce pohádky, pohádka – pomůcky, metody práce – vyučování, čtení pohádek, vztah k pohádce, pohádka – klady a zápory, pohádka – hlavní hrdina, pohádka – dobro, zlo; pohádka – poučení; ovlivnění – pohádka, pohádka – šťastný konec
Cizí lidé	Cizí lidé – pohádka, cizí lidé – poučení

Příloha 3 – Přepisy rozhovorů s respondenty

Respondent A

TA1: Dobrý den, děkuji vám za spolupráci na rozhovoru. Souhlasíte s nahráváním na diktafon?

RA1: Ano souhlasím, dobrý den.

TA2: Řekněte mi něco o sobě, kolik vám je let? Jak dlouho učíte? Co ráda učíte? Nebo chtěla jste vždycky učit?

RA2: Tak je mi 49 let. Učím devátým rokem. Rozhodně jsem si nemyslela, že budu učit. Vlastně za svého života jsem pracovala na poště a potom jsem změnila profesy, vystudovala jsem vysokou školu a ve svém věku teď učím devátý rok. Vlastně učím ráda všechny předměty na prvním stupni. Trošku miň hudebku, asi.

TA3: Co si vybavíte pod pojmem dramatická výchova?

RA3: Tak já asi úplně nejsem odborník v tomhle, ale když se řekne dramatická výchova, tak si představím nějakým způsobem hrát s dětma divadlo. Dramatizovat pohádky, věnovat se... Protože učím malé děti, tak si představím ty pohádky.

TA4: Je u vás ve škole dramatická výchova zařazená do ŠVP?

RA4: Jako samostatný předmět ne. Ale ta dramatická výchova se tam objevuje v rámci českého jazyka.

TA5: Znáte nějaké metody dramatické výchovy?

RA5: Tak úplně asi ty správné pojmy ne, ale vím že... představím si pod tím, že hrajeme divadlo, děláme různé kraťoulkové scénky, pantomimicky předvádíme... a dramatizujeme pohádky třeba jen tím, že je nehrajeme, že si je vyprávíme.

TA6: A jak postupujete při té dramatizaci?

RA6: No vzhledem k tomu, že letos mám prvňáčky a neumí číst, tak jim čtu já a potom se snažíme pracovat třeba s obrázkovou osnovou. Že se děti drží obrázků, zkouší si to říkat, zkouší si to zahrát. Děti jsou šikovné v tomhle, docela snaživé. Myslím že tady se ta práce docela daří a baví je. Jako první jsme letos dělali pohádku O veliké řepě, kterou znali ze školky. Takže tam jsme vlastně hned zkoušeli dramatizovat.

TA7: Když vyjmenuji třeba některé metody dramatické výchovy, znáte například živé obrazy, pracujete s živými obrazy?

RA7: Živé obrazy? To mi něco říká.

TA8: Tak vlastně je to metoda, při níž děti můžou ztvárňovat jakoukoliv situaci ať už ve skupince nebo samostatně a vžívají se vlastně do role nějakého toho příběhu, popřípadě do role někoho z toho příběhu. Buď je živý obraz statický jako fotografie, anebo je mohou rozehrát potom pantomimicky a je to taková jednoduchá metoda improvizace.

RA8: Tak něco podobného si děláme, ale určitě to neznám ten název k tomu.

TA9: A využíváte i improvizaci?

RA9: Ano, vymýšleli jsem s dětma různé konce k pohádkám, jak by to mohlo dopadnout, kdyby to tak nebylo a měli jsme i různé verze perníkových chaloupek a tak.

TA10: Jak často zařazujete ty metody?

RA10: Já se snažím u těch malých dětí je zařazovat hodně často, řekla bych že i každý týden, protože ty děti to baví a je tady hodně dětí s vadou řeči a myslím si, že když mluví při té dramatizaci přirozeně, tak že to má trošku vliv i na tu... ty vady řeči a ty děti se rozmlouvají a vlastně začaly lépe komunikovat.

TA11: Ve kterých předmětech nejčastěji využíváte?

RA11: Určitě nejčastěji v češtině a u starších dětí, co učím angličtinu, tak tam děláme mini pantomimy a různé věci i v tý angličtině.

TA12: Dovedete si představit zařadit ty metody i do jiného předmětu?

RA12: No určitě do prvouky, ona ta prvouka se prolíná s češtinou v té první řídě hodně, tam ty hranice nejsou tak zřetelné. Akorát letos si prvouku neučím, takže to nemůžu úplně praktikovat.

TA13: Při výuce, kterých témat by bylo dle vašeho názoru využití metod dramatické výchovy potřebné nebo dokonce žádoucí?

RA13: Tak těch témat by byla určitě spousta, ale teď třeba se chystáme na divadelní představení, takt trénujeme správné chování dětí, jak by se měly chovat, neměly chovat...předvádím rušivý element, aby děti sami zhodnotily, co je správné a co ne. Takže si myslím, že todlecnco určitě hodně a pro pobavení potom různé pohádky děláme.

TA14: Takže vlastně využíváte i metodu učitele v roli. Což je super.

RA14: Aha...(smích).

TA15: Když tedy využíváte tu dramatickou výchovu, odkud čerpáte náměty?

RA15: Tak něco máme v tematických plánech, tam jsou vysloveně vyjmenované ty klasické pohádky. Dělalí jsme tu Řepu a snažím se stavět, na tom, co znají děti ze školky. Takže třeba Červenou Karkulku, Smolíčka, Hrncečku vař jsme zkoušeli, mám k tomu zpracované materiály jako do obrázkových osnov a tyndlency pohádky jsou vlastně v první třídě i v tematických plánech u nás ve škole. A jinak čerpám z pohádek, letos máme s dětmi téma ZOO a zvířátka, takže čteme i zvířátkové pohádky. Všechny možné knížky a zkoušíme si i z toho třeba něco.

TA16: Kdy jste se poprvé setkala s metodami dramatické výchovy?

RA16: No, tak asi trošku, když jsem před lety, ještě než jsem učila, jsem dělala osobní asistenci a s holčičkou jsem docházela na dramatický kroužek. A tam jsem něco okoukala, ale holčička byla malá, takže to bylo velmi jednoduchým způsobem. A jinak něco zkouším s dětmi, ale vysloveně ty názvy neznám.

TA17: Znáte nějakou odbornou literaturu z oblasti dramatické výchovy?

RA17: Vysloveně odbornou ne, ale čerpám třeba ze zpracovaných dramatických lekcí, co jsou někde k dostání, když už s tím někdo pracoval, čerpám už hotové nápady. Protože opravdu nejsem odborník a těch předmětů, co učíme je velká řada.

TA18: Domníváte se, že existují rizika při využívání metod dramatické výchovy ve vyučování?

RA18: No tak rizika ve vyučování jsou asi vždycky, může být nějaký rušivý element, máme tady děti s ADHD, takže když z nich člověk spustí oko, tak si můžou způsobit úraz, je to spíš o tom, je zklidnit, aby se u toho nenudili a neměli tendenci vymýšlet nějaký blbiny. A taky by mohlo být nějaké špatně zvolené téma, že by se nám nepodařilo zpracovat.

TA19: Určitě. Ovlivnila dramatická výchova váš vztah k žáků, ke škole, či k sobě samému? Pokud ano, uveďte, prosím, jakým způsobem.

RA19: No, to je těžká otázka. Jako, myslím si, že dramatická výchova pozitivně ovlivňuje děti, že se rozvíjí dobře ty vztahy mezi nima, zlepšuje se mluvená řeč a mě to s těma dětma baví a myslím si, že jsme s dětma trošku blíž. Myslím, že letos se tomu intenzivně věnujeme u těch prvňáků. Mám vlastně poprvé první třídu, kdy není covid, kdy jsme spolu pořád a vidím, že to ty děti baví. Takže se snažím o to i více zajímat a do budoucna bych to chtěla trošku prohloubit a něco víc se o tom dozvědět.

TA20: Setkala jste se při svých studiích s výukou dramatické výchovy?

RA20: Velmi okrajově v rámci výuky literární výchovy.

TA21: Přinesla vám praxe nové náměty v oblasti dramatické výchovy?

RA21: Tak já tím, jak tu praxi nemám dlouhou a první třídu mám teprve podruhé, tak lovím nápady u kolegyň, u zkušených kolegyň. Takže teprve sbírám nápady, rozšiřuji si obzory.

TA22: Zúčastnila jste se někdy semináře na toto téma?

RA22: Vysloveně semináře ne, ale různé semináře, co se týká výuky v první třídě a tam se ty metody, jako to divadlo se tam objevuje, se to prolíná všemi různými školeními.

TA23: Jste spokojená se svými dosavadními znalostmi z této oblasti?

RA23: Tím, jak se letos tím zabýváme víc, tak si myslí, že úplně spokojená nejsem, že určitě se budu snažit získávat další znalosti a prostě oživovat to a věnovat se tomu. Už tím, jak mám docela velkou dotaci hodin na ČJ, máme 9 hodin, tak je na to prostor, tak ho chci maximálně využít.

TA24: Pokud uplatňujete ve výuce prvouky dramatickou výchovu, jaké jsou reakce žáků?

RA24: Tak já tu prvouku letos neučím, ale když jsme měla minule první třídu, tak jsme si tam zkoušeli různé ty scénky, protože v té prvouce v prvním ročníku se objevují všechna možná témata. Dělali jsme nějakou pantomimu na povolání, která tam jsou. Na bezpečnost, protože tam se objevuje i dopravní výchova. Tak jsme dělali takové různé scénky. Děti na to reagují velmi dobře, myslím si, že ty malé děti divadlo milují, že to je pro ně přirozené.

TA25: Vzpomínáte si na nějakou vyučovací jednotku, ve které jste metodu dramatické výchovy použila? A o jaký zajímavý námět se jednalo? Stručně mi to, prosím popište.

RA25: Je to v průběhu češtin, nejvíc nás bavila pohádka O řepě, to bylo naše úplně první na začátku září. Do toho jsem šla trochu s obavami, protože ty děti...ještě jsme se neznali. Docela byly nemocný, ale děti, jak tu pohádku znaly, tak nás to jako velmi bavilo. A z minulosti mám vzpomínky, protože jsem učila tři roky v alternativní škole, kde běžel program Začít spolu, centra aktivit a tam jedno centrum aktivity je vysloveně jako divadlo, tam se zpracovávala různá témata a tam děti...tam byla opravdu velká improvizace. Tam si děti ty témata...buď jsme dělali například různé pověsti, že jsme si přečetli text, popovídali o něm a děti si to zkusily zahrát jako krátkou scénku. Anebo si vybíraly, když už s tím měly zkušenost, tak si vybíraly i svoje témata a vymýšlely svoje dramatizace a potom je předváděly spolužákům. A to byla moc hezká práce, po tom se mi stýská.

TA26: Při vyučování tedy pracujete s pohádkou. Jaký je důvod, že předáváte pohádky dětem?

RA26: Tak myslím si, že pohádka je pro děti přirozená, že je to první s čím se setkávají od malinka, že rodiče, teda aspoň někteří, čtou dětem pohádky. Setkávají se s večerníčky a s těmi jednoduchými pohádkami. Určitě se s nimi setkávají ve školce. V té první třídě je to přechod ze školky do školy, dobře se s tím pracuje a ...tak.

TA27: Jaký je důvod, že předáváte pohádky dětem?

RA27: Tak při vyučování s těma pohádkama pracujeme, protože si myslím, že tam na těch pohádkách se dá...když se vybere vhodná pohádka, tak se na ní dá spousta věcí ukázat, vysvětlit jakoby tou hravou formou. Protože děti asi nebudou rády sedět v lavici a poslouchat nějaká pravidla a podobně, tak můžeme aplikovat tu pohádku.

TA28: Co je hlavní motivací pro čtení pohádek?

RA28: Tak, teď nevím, jestli myslíte vůbec jako obecně v rodinách nebo ve škole? Tak já to vezmu z toho školního. Já tady s dětma dělám každý den ranní kruh, že mám otázku a čteme pohádkovou knížku. Kousiček, aby prostě poslouchali, povídáme si o tom a myslím si, že ta pohádka pro ty prvňáčky je úplně nejvhodnější. Samozřejmě, až budeme starší, tak přidáme i jiný žánr literatury, ale v té první třídě si myslím, že ty pohádky jsou nejlepší. A říkám, vybírám zvířátkovou, aby se nám to hodilo do celoročního tématu.

TA29: Preferujete nějakou pohádku? Pokud ano, jakou a proč?

RA29: Tak já mám všeobecně ráda pohádky, většina z nich je s dobrým koncem, což je fajn a teď konc se vracím k těm úplně klasickým pohádkám jako jsou Budulínka, Hrnečku vař, Karkulka, protože to děti znají, někdy se s tím setkali, tak připomínám a dobře se s tím pracuje, že to není úplně neznámá věc. Ale taky si

čteme ne úplně známé pohádky. Máme ve třídě vlastní knihovničku známých i méně známých pohádek. A děti měly třeba rády i pohádky od pánů Čapků.

TA30: Domníváte se, že děti preferují stejné pohádky jako vy?

RA30: Určitě ne. Když sedíme v kroužku a máme otázky, jakou máš rád pohádku...tak oni těžko odlišují pohádky a fantasy filmy, frčí nám tu Avengers, Spidermani a i některé méně vhodné seriály, děti neodlišují co je pohádka a co ne. Když j navedu na pohádku, tak tady Tak máme Ledové království a ty moderní animované pohádky Ježek Sonic a podobně. Tak určitě ne. Ale když je s něčím seznámím, tak se jim líbí i ty pohádky, které jim předkládám já.

TA31: Jakou mají pohádky funkci pro dítě?

RA31: No určitě zábavnou funkcí, že se u toho pobaví, odpočinou, třeba a myslím si, že můžou mít i takovou funkci výchovnou.

TA32: Využíváte kromě knih i jiné pomůcky k tomu předávání pohádek?

RA32: Tak my chodíme na interaktivní tabuli jednou týdně a koukáme se na pohádky jako na filmové a děláme tam srovnání. Že jsme třeba s dětma četli Pejska a kočičku, tak jsme si přečetli vždycky jeden ten příběh, potom jsme se dívali na animované zpracování a hledali jsme, jaké jsou rozdíly mezi knížkou a mezi tím zpracováním animovaným. A děti byly velmi pozorné, udržela se ta pozornost a rozdíly opravdu našly i ty, které jsme třeba neviděla já.

TA33: Jaká pozitiva přináší pohádka pro dítě?

RA33: Tak příjemně strávený čas, to je určitě dobře, že se cítí dobře, že se pobaví, zabaví, a i se poučí.

TA34: Naopak, jaká negativa může pohádka promítnout do osobnosti dítěte?

RA34: Já si myslím, že ty klasické pohádky, když jsou správně podané, tak ty negativa by tam být neměly. Záleží na tom, co ty děti čtou. Třeba některé pohádky od bratří Grimmů, takové ty původní verze neupravené, tak to bych dětem asi úplně nepředkládala.

TA35: Je podle vás pro dítě důležité, kdo je hlavním hrdinou pohádky? Pokud ano, proč?

RA35: Já si myslím, že to je určitě důležité. Protože ty děti mají svůj bohatý fantazijní svět a ž se ztotožňují s těmi hlavními hrdiny. Tady když se potom bavíme o pohádkách, tak holčičky by si přály být aspoň na jeden den vílou, princeznou, vyzkoušet si jak to je. I kluci říkali, že by si rádi vyzkoušeli aspoň na jeden den, jaké je to bydlet na zámku a nechat se obsluhovat. Takže určitě to důležité je.

TA36: Je podle vás důležité pro dítě, aby bylo v pohádce jasně vymezené dobro a zlo? Pokud ano, proč?

RA36: Já si myslím, že určitě ano, hlavně v tom raném věku. Můžeme je na tom i poučit, co je dobré, co je zlé. Vidět tam ten kontrast a ty děti se tím vlastně vychovávají.

TA37: Je podle vás tedy důležité, aby byli v pohádkách dobré postavy odměněny a zlé potrestány?

RA37: Ano, to je vlastně klasická definice pohádky.

TA38: Je podle vás pro děti důležité, aby pohádky končily šťastně? Pokud ano, proč?

RA38: Ano, protože všichni čekáme šťastný konec, ten happy end. I my dospělí ho čekáme u filmu.

TA39: Myslíte si, že pohádka dítě ovlivňuje?

RA39: No já si myslím, že ano. Že ho může vychovat a určitě i může rozvíjet jeho fantazii. Když třeba pak o pohádce vypráví, tek se rozvíjí i řečové schopnosti.

TA40: Měli by podle vás pohádky radit dětem s tím, jak se mají chovat?

RA40: Určitě ano, můžeme na nich ukazovat, co je dobře, co je špatně.

TA41: Používáte dramatizaci pohádek k vysvětlení vztahu k cizím lidem? Nebo popřípadě jiné metody?

RA41: Tak nevím úplně, jestli by se tomu dalo říkat pohádka, ale když jsme měli v prvouce to téma cizí lidé, tak jsme dělali různé scénky. Kde jsme si vysvětlovali ten vztah k cizím lidem a určitě se ten vztah k cizím

lidem objevuje i v pohádkách. Vysloveně v dramatinaci jsme to ještě neměli. Ale povídáme si o tom hodně. Víme, jak dopadl Smolíček a Budulínek a o tom si honě povídáme. Ale asi jsme to ještě s dětmi nedramatizovali.

TA42: Může pohádka dětem pomoci lépe pochopit, jak se mají chovat k cizím lidem?

RA42: Tak určitě ano, u těch malých dětí se myšlení jako takové teprve vyvíjí. A na té pohádce to můžeme krásně vysvětlit na těch příkladech.

TA43: Myslíte si, že děti ve vaší třídě jsou dostatečně poučeny o chování k cizím lidem? Nechaly by se nalákat?

RA43: No, tak chtěla bych říct, že jsou dostatečně poučeny a nenechaly by se nalákat. Ale nejsem si tím úplně jistá. Myslím si, že jsou hodně ovlivnitelní, ale pořád o tom dokola mluvíme, protože ta rizika v dnešní době jsou opravdu veliká.

TA44: Chtěla byste si vyzkoušet některou z metod o kterých jsme se bavily? A které ve výuce nepoužíváte, nevyužíváte?

RA44: No tak já úplně konkrétně nevím, kterou metodu. Ale určitě bych chtěla dále se v tomhle vzdělávat, trochu si o tom něco zjistit a zkusit víc věcí s dětma, protože to vidím jako důležité.

TA45: Chtěla byste ještě něco dodat, co vás napadlo?

RA45: Tak já si myslím, že ta pohádka všeobecně je velmi dobrý způsob, hezký způsob, jak s těmi dětmi pracovat a určitě by jí měli zařazovat všichni učitelé na prvním stupni hodně často. I ty starší děti, třeba ty pářáci se k těm pohádkám rádi vrací i když to tak na první pohled tak nevypadá.

TA46: Děkuji vám za rozhovor.

RA46: Není za co.

Respondent B

T1: Dobrý den, tak ještě jednou děkuji za spolupráci na rozhovoru. Souhlasíte s nahráváním zvuku na diktafon?

RB1: Ano souhlasím.

T2: Řekněte mi něco o sobě. Jak dlouho učíte, co ráda učíte, klik je vám let? Nebo třeba i co nerada učíte a chtěla jste vždy učit?

RB2: Takže je mi 55 let. Celý život učím na prvním stupni. Vystudovala jsem pedagogickou fakultu se zaměřením na první stupeň základní školy. A ještě taková specifikace v té době byla pracovní vyučování. Ale v praxi se to nestalo mým nejoblíbenějším. Úplně nejradši učím český jazyk. A ještě ke všemu v první třídě. Já jsem léta dělala ředitelku té naší malé školy a měl jsem v podstatě 16 let jenom prvňáčky. A vlastně jsem ráda využívala pohádky, proto jsem se taky přihlásila. A nemůžu říct, že jsem celý život chtěla učit. Já jsem šla na gymnázium z toho důvodu, že jsem nevěděla pořád, co by tak asi bylo dobře. A ani na tom gymnáziu jsem to nevěděla a tehdy náš třídní nás zavedl na tohle téma, že vlastně pro ženu je to výhoda, že končí v poledne (smích) a že si mohou obstarat ty malé děti. A tak, což taky nebylo úplně tak. No nicméně tady jsem našla víc kamarádek z té třídy a kamarádíme spolu do dneška a vlastně učíme na prvním stupni.

T3: To je krásný.

RB3: A co nerada učím? Jak jsme zmínila ty pracovní vyučování, tělocvik taky není úplně moje oblíbená, právě já jsem měl úraz, teď už to bude 6 let. To jsem potom nemohla dělat ani ředitelku ani ten tělocvik. Takže...a jinak na každým si něco najdu...na každém předmětu.

T4: Super. Náš rozhovor bude mít vlastně takové tři části. První část se bude věnovat dramatické výchově, další část potom té pohádce a v té třetí části je to takové trochu propojené všechno, bude se to hodně prolínat. Co si vybavíte pod pojmem dramatická výchova?

RB4: Dramatická výchova, takže...dramatická výchova využívám při hodinách dramatizaci. Kdy vlastně děti ztvárňují podle svého nějaký příběh, nějaký děj, no dramatizace. Já využívám dramatizaci i při výkladu, zejména u těch prvňáčků. Kde si myslím, že to je velice výhodný nástroj k tomu děti zaujmout a vysvětlit jim spoustu pro ně neznámého a jinak dramatická výchova, my ji nemáme zařazenou v ŠVP. Takže samostatně se tomu nevěnujeme. A měli jsme třeba dramatický kroužek, ten jsem teda nevedla, ale vždycky z toho byly povedená vystoupení anebo tím, že jsem na vesnické škole, tak vlastně jsme...i od zřizovatele byl od nás očekáváno, že budeme dělat vystoupení na různé akce a různé příležitosti.

T5: Takže byste si vlastně představila nějaké nacvičování divadla, secvičování, vlastně za cílem toho produktu. Dramatická výchova není jenom o tomhle, my se k tomu postupně v tom rozhovoru dostaneme. A už jsem tady slyšela, že dramatickou výchovu nemáte zařazenou v ŠVP. Jako jednu z metod nebo technik jste zmínila dramatizaci. Znáte ještě nějaké jiné techniky, popřípadě metody té dramatické výchovy?

RB5: Hm, asi takhle teoreticky asi ne.

T6: Jo, my určitě zjistíme po zkušenosti s jednou respondentkou, že určitě něco využíváte, jenom nevíte, že se to tak jmenuje. Nebo, že se to zařazuje k dramatické výchově. Z těch třeba pohybově – pantomimických metod bych mohla jmenovat třeba pantomimu a stroprocentně ve vaší praxi ji používáte. Nebo potom jsou to různé techniky živých obrazů, kdy vlastně buď se ztvárňuje jenom jako fotografie nebo právě naopak se ten živý obraz může rozehrát, kdy vlastně je to taková improvizací metoda, kdy ty děti na dané téma něco tvoří. A vlastně tohle všechno se potom využívá i v tom procesu, který vede k tomu produktu toho divadla. Možná budete znát i techniku učitele v roli. Když vy třeba, když si budete s dětmi vysvětlovat, jak se mají chovat v divadle. Takže vy tam budete za toho rušiče, aby děti poznaly, že takhle jako ne. Takže určitě si myslím, že toho využíváte poměrně dost, jenom tam chybí ta teoretická znalost. Využíváte teda něco z tohoto vyjmenovaného?

RB6: No já bych řekla živé obrazy určitě. Děláme třeba tu...no, já nevím, jak jste to jmenovala?

T7: Pantomimu, živé obrazy, učitele v roli...

RB7: Učitele v roli, to je skoro na denním pořádku, bych řekla. Nebo, je to tak jako v uvozovkách. Myslím si, že v tom jsem se docela našla. Že jim to vysvětluju přímo na těch příkladech, ty situace, ráda do toho zapojuju i děti. No, takže si myslím, že jo. Ale jak jste to pojmenovala, tak teoreticky to úplně n.

T8: Tak určitě. Ona dramatická výchova vlastně ve své podstatě je takovéto činnostní učení, kdy se dá využívat právě i v těchto situacích. Například příprava na divadelní představení, když si děti ve fiktivním světě můžou prožít, můžou si vyzkoušet, třeba i zlobit. Nebo naopak, jak by se správně měly chovat. Je to vlastně fajn to takhle, mít to jako pomocnou ruku v tom vzdělávání. Já sama teď už čtvrtý rok učím a snažím se to zapojovat a zjišťuju, že opravdu, to, co nám tvrdí na fakultě, tak se to v praxi dá opravdu využít. Takže metody nějaké využíváte. Co z těch jmenovaných zařazujete nejčastěji do výuky?

RB8: Tak asi toho učitele v roli, pantomimu asi až tak ne, to musí nastat situace, ale i tu dramatizaci různých situací i třeba v českém jazyce, když jsme měli skloňování. Vlastně začali jsme ve třetí třídě slovní druhy a měli jsme skloňování, tak jednoho chlapečka jsem si pozvala k tabuli a řekla jsem mu, aby se sklonil, pak aby udělal jinou úklonu na jinou stranu a vlastně, když potom se rozhodují, jestli se to slovo skloňuje nebo časuje, tak vždycky řeknu vzpomeňte si na Vojtu, jak stál před tabulí a že to máme....myslím si, že to těm dětem vyhovuje. Že jim to lépe poslouží.

T9: Takže nejčastěji asi využíváte při českém jazyce ty metody nebo ty techniky?

RB9: Při českém jazyce, v matematice třeba při řešení slovních úloh. Se snažím hodně zařazovat úlohy ze života, aby věděli, k čemu je dobrá matematika a aby uměli vlastně si to do toho života vlastně přenést potom. Jo, když jim třeba řeknu, musíte si umět spočítat, když jdete nakupovat. Tak u nás máme dva obchody, tak

přímo jmenuji paní prodavačku a ona ti řekne tolik korun kolik ti vrátí. Nebo si na to i přímo zahrajeme v matematice.

T10: Hm, super.

RB10: Jinak já po tom úrazu teď učím jenom český jazyk, matematiku a hudební výchovu, protože mám kratší úvazek, jo. Takže zase tolik, neučím všechny předměty, takhle bych to řekla.

T11: A dovedla byste si představit zařadit ty techniky i do jiných předmětů, když jste učila i před tím? Jako všechny předměty? Nebo do kterých byste si to dovedla představit? Nebo třeba jenom témat?

RB11: Jo, tak při tělocviku nějaký tanec, při hudební výchově...no při přírodovědě, vlastivědě podle různých témat by se taky nechalo určitě zařadit. No...při jazycích, stejně jako v tom českém jazyce.

T12: Pokud využíváte tedy ve výuce českého jazyka dramatickou výchovu, případně i prvouky, dá se zařadit, samozřejmě i do učiva prvouky. Odkud čerpáte, nebo byste třeba čerpala náměty?

RB12: Takže náměty, používám takové učebnice, nebo u nás ve škole máme tak bohatý sklad, že mám bohaté možnosti čerpání. Nejradši čerpám z těch učebnic, které používáme nebo za ty roky jsem si vybrala ty co mě nejvíc vyhovují. Takže kdybych to třeba...zůstala u těch prvňáčků, tak v druhém pololetí to naše čtení už formou čítanky, že jsou tam různé ukázky, takže to vlastně využívám potom i k seznámení dětí s autory. Takže řeknu, máte někdo knížku od tady toho autory, děti nosí. Nebo tak si najdu třeba nějaký vhodný úryvek i třeba na internetu, ale aby se nám to všechno propojilo, nebo máme knihovnu u nás. Pan školník je knihovník, takže nám to taky ta spolupráce funguje dobře, že děti si můžou dojít do knihovny. Nebo přes víkend navštíví babičku, nebo místní akční skupina s námi spolupracuje, ty už mají celé sady knížek, které my jsme si mohli...mohli jsme dát náměty, jaké knížky bychom s dětmi chtěli číst a oni nám ty knihy nakoupili a můžeme to s dětmi číst jako společnou četbu a ta se využívá. I ve škole vlastně máme žákovskou i učitelskou knihovnu, takže to čerpání je asi takhle bohaté a ta studna je nevysychající, že pořád je z čeho brát. A snažím se do toho zapojovat děti, aby se doma dívaly do těch knihovniček nebo u babičky nebo aby se aktivně zapojovali.

T13: Super. Kdy jste se poprvé setkala s metodami nebo technikami dramatické výchovy?

RB13: No tak určitě asi na fakultě si myslím. Za svého dětství příliš, ale my jsme vlastně měli pionýra a tam jsme taky nacvičovali. No potom na fakultě a pak už v té praxi s dětmi. Taky jsem vlastně za studií jezdila na pionýrské tábory nebo různá setkání dětí, takže tam při tom, při těch hrách, při nácviku na vystoupení jsme taky používali.

T14: Super. Ovlivňovala, ovlivnila vás dramatická výchova, nebo ovlivnila váš vztah k žákům, ke škole nebo k vám, jako k sobě samému? Pokud ano, tak uveďte, prosím, jakým způsobem.

RB14: No, já si myslím, že jsem v sobě objevila něco, o čem jsem nevěděla, že vlastně jako, až když jsem předstoupila před žáky, takže jsem toho byla schopná nebo že jsem se dovedl vložit do té role a těm dětem to předvést a vlastně viděla jsem, že to má daleko větší efekt, než kdybych to jenom četla nebo kdybych o tom jen povídala jako učitel žákovi, ale tím, že sem to zahrála nebo děti, že to zahráli, takže to mělo dobrý efekt.

T15: Přinesla vám praxe nové náměty v oblasti dramatické výchovy? Jestli vám ta praxe byla užitečná pro ty náměty?

RB15: Myslíte praxe, že to funguje? Tak určitě, tak já tím, že jsem těch 16 let učila jenom ty prvňáčky a vždycky jsme je chtěla další rok zas, protože něco se nepovedlo nebo při té hodině jsem zjistila, že až tohle budeme dělat za rok, tak už by se to dalo udělat ještě líp. Nebo tohle už dělat nebudu, protože to nevyhovuje. Takže určitě vlastně to opakující se téma nebo opakující se ročník, který jsem učila, tak určitě jsem se snažila pořád to vylepšovat a vybrušovat, aby ten vliv na děti byl co nejúčinnější nebo nejlepší.

T16: Zúčastnila jste se někdy semináře, popřípadě nějakého dalšího vzdělávání na téma dramatické výchovy?

RB16: Jo, to kdybych si pamatovala...Ale spíš možná ne, protože jsem si ta témata hledala sama anebo v okruhu těch svých kamarádek a přátel a oni třeba mluvili o tom, tohle se nám osvědčilo, takhle jsme to dělali. Tak jsem si tu inspiraci vzala od nich. Myslím, že to další vzdělávání n tu dramatickou a tím, že jsem ani neměla ten dramatický kroužek ani každou hodinu to taky nejde úplně, takže asi úplně ne.

T17: Hm. Chtěla byste se někdy zúčastnit nějakého takového...zajímalo by vás, nějaké další informace k tomuto tématu?

RB17: Myslím si, že asi prozatím ne, protože jsem si našla nějakou svojí polohu, která vyhovuje a neříkám, že to dělám nejlíp, ale myslím si pro ty potřeby a za ty roky praxe asi neuvažuji zatím.

T18: Vzpomínáte si na nějakou svou vyučovací jednotku ve které jste nějakou metodu, popřípadě techniku dramatické výchovy použila? O jaký zajímavý námět se jednalo? Zkuste mi to stručně nějak popsat.

RB18: Třebas v té první třídě, když probíráme na začátku roku písmena a nechala jsme děti, vyzvala jsme děti, aby vlastním tělem, aby tělem vyznačili písmeno. Tak jsem byla velice překvapená, jak byli vlastně kreativní a že vymysleli, že dokázali, že v té první třídě se dá dohromady jich víc a složili to. V té první třídě chtějí, já to udělám a já to udělám, já povím, jak to je. Že se dokázali domluvit. A to se mi líbilo hodně. Že jsme skládali ze svých těl, skládali písmenka nebo krátká slovíčka, z toho začátku školního roku. No.

T19: Tak my se teďkon přesune přímo k pohádce. Pracujete při vyučování s pohádkou?

RB19: Ano.

T20: Jaký je pro vás důvod, že pohádky těm dětem předáváte?

RB20: S pohádkami pracuji ráda, protože se tam krásně ukážou lidské povahy a že takové to prvotní, jak děti chtějí všechno a nejlépe hned, že ne vždycky to vede ke správnému cíli a že je třeba přemýšlet a vyčkat až do konce často. No a myslím si, že ty pohádky často dovedou děti dělat lepšími. Že vlastně tam je třeba ponaučení a třeba tím, jak to dobře dopadne, tak...že, dozví se třeba, že jejich úsilí není zbytečné nebo že se to vyplatilo a že i když to vypadá dopředu jako prohrané, takže se nesmí vzdávat. Takže tak se mi pohádky líbí.

T21: A co si myslíte, že je hlavní motivací pro čtení pohádek? Ať už vaší, že ty pohádky čtete dětem, nebo co si myslíte, že by mohlo být motivací pro ty děti, aby si tu pohádku přečetli?

RB21: No, motivace pro děti, to teda jako bych řekla...stále hledám, jak děti motivovat, k tomu, aby četli. Nebo, aby četli pohádky, protože třeba často v těch učebnicích máme ukázky večerníčků. A já už řadu let mám zkušenost, že děti říknou večerníček, to je pro malé děti, na to já už nekoukám. A přitom, vždyť ty večerníčky jsou tak krásné. Takže to trošku se mi úplně nedaří je motivovat, k tomu, aby četli. Já jim je teda čtu a pracujeme s nimi, z toho důvodu, že nám toho můžou hodně dát. Že těm dětem toho hodně vysvětlí, když bych třeba o nějakých lidských vlastnostech jenom tak mluvila zbůhdarma, tak to tak nepochopí jako na té pohádce. A tím se potom k tomu můžeme vracet. Já třeba letošní školní rok mám pátáky a vedu je od první třídy. Jak jsem se vrátila potom úraze a vlastně máme na co navazovat. Vracíme se ...co jsme v první třídě...já kolikrát jim tu knížku nalistuju, mám ji ve třídě, protože to jsou...jsou tam vybrané krásné ukázky nebo krásné pohádky, krásné situace, takže ráda se k tomu vracím. A myslím si, že i děti na ně slyší, že to dobře pochopí. Když je to vhodně vybrané. Motivace ke čtení...úplně nevím.

T22: Já osobně si myslím, že je to pořád těžší. Preferujete nějakou pohádku? Pokud no, jakou a proč?

RB22: Tak nepreferuju. K různým situacím, když se nám vyskytne ve třídě nějaká situace, na kterou se nechá napasovat pohádka, tak to ráda použiju. Ale takhle ne, nemůžu říct, nebo třeba, já nevím, jdeme do divadla a je ta pohádka...Já nevím, třeba jsme byli na ... jak se to jmenuje. Ovčí babička pletla, jak byli ty vlci, teda vlk a beránkové...Povídání ovčí babičky, nebo něco takového. Tak už jsme si zase přinesli knížku a já jsem jim pustila z internetu a víc jsme si o tom povídali, že jsme to nenechali jakoby jen tak a využiju to i pro tu další

výuku. Ale speciálně opravdu jako ne. Spíš se snažím to, co je aktuálně. Podle jaká je třída, co nám tam funguje anebo co mě pomůže výchovně využít.

T23: A domníváte se, že děti preferují stejné pohádky jako vy? Že s vámi budou souhlasit ve vašem výběru?

RB23: Tak, já je o tom musím přesvědčit, že ta pohádka, kterou jsem vybrala... Samozřejmě, že čím jsou starší, tím je to náročnější ty prvňáci, ty malé děti, ty přesvědčím. Teď třeba jsme měli na Vánoce, že si pustíme něco, já jsem jim dala vybrat. Tak oni vůbec nevěděli, o čem je řeč, takže ten výběr je úplně jiný, k tomu velice rozdílnému věku dětí a mého. A to, jak už jsem zmínila ty večerníčky, že večerníčky jsou pro malé děti, přitom je neznají, jo. Když Rumcajs, tak oni vůbec nevěděli, vůbec. Ale to už je taky řada let, co už to takhle nefunguje, a naopak já neznám a musím je nechat vysvětlit, o čem si povídají, nebo co mají za obrázky, co mají sešity, omalovánky. Protože já už a vzhledem k tomu... a vnučata ještě nemám, takže abych měla nějaké srovnání toho jako nemám. Nebo srovnání, abych to znala odjinud, to neznám. A upřímně, vlastně se mi to třeba až tolik nelíbí. Opravdu mi to trvá, než do toho proniknu, protože člověk má zažitě pohádky ze svého dětství nebo vánoční pohádky z televize.

T24: Chápu.

RB24: A ono s jim to potom líbí, když to prosadím, že se podíváme na takovouhle pohádku, že se mi to i výchovně líbí, že jak to je a jak to dopadne, že si o tom můžeme povídat, že mi potom dají zapravdu, že se jim to líbilo, no ale sami by se na to nekoukali.

T25: Jakou mají pohádky funkci pro dítě podle vás?

RB25: No, myslím si tu výchovnou velice, že si to srovnají, že jim to ukáže z toho života, vlastně ty, z té pohádky ty obrázky ukážou, kam vede špatné chování, že se to nechá napravit, i když to není jednoduché. Pro mě jsou pohádky úplně úžasná záležitost.

T26: Jaké se podle vás líbí dětem pohádky v dnešní době?

RB26: Myslím si, že se jim líbí pohádky hlučné, kde je i agresivita třeba bych řekla. Kdy je, kdy jsou tam ty síly velice nerovné, že tam je někdo utlačován. Tak oni se začnou smát ve chvíli, kdy já bych brečela nebo bych to vypla. Jo a ono se jim líbí, že to hodně křičí a že tam dělají jako... velký nepořádek.

T27: Využíváte kromě knih i jiné pomůcky k předávání pohádek?

RB27: Takže ten internet, jak jsem zmínila, že jim pouštím ukázky, nebo si tam hledám i třeba jako náměty na pracovní listy a to, co by se využilo v hodině. Dělali jsme taky ve škole besedy o spisovatelích nebo takové projekty odpolední. Kdy vždycky měl jeden učitel jednoho spisovatele a vyhlásili jsme, takže děti nosily knihy k tomu spisovateli. Takže někdy to bylo i na pohádky zaměřené. Pak nám tam paní účetní převlečená za babičku, šla dělat tu pohádkovou babičku. Kus jim z toho přečetla a pracovali jsme s tím dál. Takže... takže já přesně teď nevím, jak zněla otázka?

T28: Jestli využíváte i jiné otázky než knihy? Takže ten internet, nějaké nahrávky tedy?

T28: Někdy přinesu i nějakou... kulisu, něco z té pohádky a oni třeba můžou hádat z čeho to asi bude nebo sama se do něčeho převleču, nebo v něčem přijdu nebo nějakou masku si navleču nebo teda ty děti to předvádí při hodině, asi tak.

T29: Super. Jaká pozitiva přináší pohádka pro dítě? Podle vás.

RB29: No já si myslím to ponaučení, potom takové to uklidnění, že to všechno, ne všechno, že to může dobře dopadnout. To si myslím hodně, že tam působí, že dobro zvítězí nad zlem, nebo může zvítězit. No.

T30: A shledáváte nějaká negativa naopak, která může pohádka promítnout do osobnosti dítěte?

RB30: No, že tomu děti hodně uvěří, že uvěří té nadpřirozenosti a i možná, i když si myslím, že dnešní děti už tolik ... aby byly tolik důvěřivé. Já jsem chtěla říct, že jako to negativum by mohlo být v tom, že uvěří, že

všechno dobře dopadne a všechno se dá...ono vždycky to úplně nejde, že jo? Ale ty dnešní děti už nejsou tak důvěřivé nebo...ted' mám v hlavě hlavně pubertáky.

T31: Je podle vás pro děti důležité, kdo je hlavním hrdinou pohádky? Pokud ano, tak proč?

RB31: No, myslím si, že je to důležité, z toho důvodu, že tam můžou projektovat svého hrdinu nebo sebe jako toho hrdinu. A zase, když jsme měla ty mladší, tak tam jsem to dovedla přednést dětem tak, že vlastně i když to bylo ošklivé káčátko. Tak si myslím, že jsem to dokázala jim předložit tak, že i to ošklivé káčátko bylo jakoby důležité, že nebylo nějakým chudáčkem, bylo tou hlavní postavou. Jestli mi rozumíte, jak to myslím. Jako tadyto si myslím, že jsem zvládla dobře. Jsem jim to podala tak, tak jak jsem si myslela, že je to správný.

T32: Je podle vás pro děti důležité, aby bylo v pohádce jasně vymezené dobro a zlo? Pokud ano, proč, z jakého důvodu.

RB32: Myslím si, že je to důležité hlavně pro ty mladší děti. Pro starší by to nemuselo být tak prvoplánově poznat z toho důvodu, aby o tom sami přemýšlely. Protože by je to potom nebavilo, když už by dopředu věděly...oni taky nemají dnešní děti tolik trpělivosti a nechtějí třeba přemýšlet, chtějí všechno mít hned. Hned hotovo, hned vyřízeno, aby věděly všechno hned, viděli, aby to netrvalo dlouho. Takže bych to rozdělila tak, pro mladší je to důležité, aby se v tom dobře orientovaly a ti starší, tam by to nemuselo být tak úplně jednoznačné.

T33: Je podle vás pro děti důležité, aby byli v pohádkách dobré postavy odměněny a zlé potrestány?

RB33: Pro mě, teda pro děti, podle mě, jestli je to důležité podle mě pro děti. Já si nemyslím, že je důležité, aby byli vždycky odměněny a to potrestání, tam s tím trošku bojuju. Jako záleží samozřejmě pohádka od pohádky. Ale oni by děti...nebo dřív chtěli za všechno něco a co za to bude. A bude za to jednotka a když budeme soutěžit, bude za to bonbon? Takže ta odměna si myslím v dnešní době, že už to taky není tak vnímané, že je důležité...nebo třeba trošku tím, sbíráme na škole pomerančovou kůru nebo kaštiny pro myslivce. A když se ta soutěž dřív, když se to vyhlásilo, tak a co za to bude, co za to můžeme vyhrát. Takže jsme se taky snažili to trošku posunout, že tím, vlastně že sbírají pomerančovou kůru, tak se můžou vyrábět léky. Tím že zase zvířata, když to dáme myslivcům, takže budou mít jídlo zvířata, takže jako zase ta odměna, myslím si, že to není až tak úplně důležité. A zrovna tak to potrestání taky asi je to jakoby složitější. Není to jednoznačné, abych řekla musí být odměna co nejvyšší a potrestání co nejošklivější nebo co nejpřísnější. Tak to nemám.

T34: Měli by podle vás pohádky radit dětem s tím, jak se mají chovat?

RB34: No nevím, jestli úplně radit, ale mohli by fungovat jako vzor nebo rada, to je skoro stejný jako ta rada, takže můžou jim ukazovat, jak se nechají vyřešit třeba nepříjemné situace nebo, tak necháme ty nepříjemné situace a zrovna tak, aby viděli, jak je ošklivé, když se nechovají dobře. Když udělají něco ošklivého, tam si myslím, že je dobré, aby to viděli, aby si to představili, aby se do toho dokázali, třeba do té situace vžít, že tohle by se nemělo. Protože, oni něco udělají děti a řeknou, já jsem nechtěl, promiň a tím je to vyřízené pro ně. To přece nejde, že jo.

T35: Používáte dramatizaci pohádky k vysvětlení vztahu k cizím lidem? Vlastně, vzala byste nějakou pohádku a na té vysvětlila, jak by se tedy měli chovat k cizím lidem?

RB35: No, já tady na ty situace asi úplně neberu pohádku, ale spíš tady na to používám situace z reálného života nebo přímo z naší vesnice nebo z naší školy. Jakože jedeme třeba někam a tam nastane takováhle situace a už jedeme dramatizaci, co uděláš a pak to s třídou zhodnotíme, jestli takhle je to v pořádku anebo, by to šlo lépe. Takže spíš tu současnost, ví než ty pohádky.

T36: A myslíte si třeba, že by ten námět, to setkávání s cizími lidmi se v té pohádce dalo najít? Aby se s tím dalo pracovat?

RB36: To určitě dalo by se najít, určitě. Určitě, ale ted' takhle vám to neřeknu z hlavy.

T37: Tak třeba i Červená karkulka se vlastně setkává s vlkem.

RB37: Tak to rozhodně.

T38: Vyzvoní mu, kam jde a on ji pak sežere. Kůzlátka vlastně...Perníková chaloupka, určitě by jsme našli i další a další.

RB38: No vidíte.

T39: Myslíte si, že děti ve vaší třídě jsou dostatečně poučeny o chování k cizím lidem? Myslíte, že by se nechali nalákat?

RB39: My máme různé programy nebo při vyučování vyplynou situace, kdy si o tomhle povídáme, nebo děti plní různé úkoly, máme ochranu člověka za mimořádných situací a taky za poslední roky mám zkušenost, že děti bezvadně umí tu teorii, ale druhá věc je, když to zažijou potom v praxi. Oni už dopředu, sotva dopovíme nějakou otázku...když jdeme na vycházku, máme na začátku roku na celé dopoledne vycházky a vždycky zastavíme někde a říkáme si, nebo pak dostanou ty listy a oni to ví všechno. Ale já si nejsem jistá, když se do té situace dostanou, že ji zvládnou, že jí dokážou...Máme třeba dobrý, že chodí na hasiče, chodí na skauty, takže se nám to prolíná krásně doplňuje, že to není jen ta škola, je to i rodina, že to mají ze všech stran. Ale úplně přesvědčená nejsem.

T40: Chtěla byste si někdy vyzkoušet ve své praxi některou z metod, popřípadě technik dramatické výchovy, o kterých jsme se bavili?

RB40: Tak já asi nevyužívám jen tu pantomimu, to jako jen výjimečně, takže to bych mohla.

T41: Chtěla byste ještě něco dodat? Popřípadě, jestli vás něco napadlo?

RB41: Já si myslím, že ne.

T42: Já vám děkuji za rozhovor.

RB42: Rádo se stalo.

Respondent C

T1: Dobrý den, děkuji vám za spolupráci na rozhovoru. Souhlasíte s nahráváním zvuku na diktafon?

RC1: Ano, souhlasím.

T2: Poprosím vás, abyste mi řekla něco o sobě. Kolik vám je let, jak dlouho učíte, co ráda učíte a jestli jste chtěla vždycky učit?

RC2: Tak začnu tím, že mi teď v březnu bude 47. Učím od prosince 1999, mezitím jsem byla dvakrát na mateřské dovolené, mám tedy dvě děti. Kateřinu, který bude 19 a Davida, tomu je 13. Jinak učím stále na prvním stupni. Letošní školní rok učím ve třetí třídě. Vlastně ty děti mám od první třídy. Je jich 26. Učím ve Velké Hleďsebi. Jestli jsem chtěla učit, Ano, chtěla jsem učit. Já jsme teda dělala střední pedagogickou školu, že jsem původně chtěla učit ve školce. Ale tak nějak po maturitě jsem šla ještě na vysokou na první stupeň. A chtěla jsem teda učit, ano vždycky.

T3: Co ráda učíte?

RC3: Tak na prvním stupni vlastně učíme všechny předměty. A já vcelku mám ráda hudebku, protože hudbě se věnuji od svých šesti let. Ale můžu teda říct, že stále chodím do hudebky, hraju v souboru, v orchestru při ZUŠ v Mariánských Lázních. Takže se tomu věnuji vlastně jakoby doteďka a jinak učím ráda všechny předměty. Mám ráda prvouku, ráda s dětma dělám pokusy. Nemám nic proti češtině ani maticce.

T4: Co si vybavíte pod pojmem dramatická výchova?

RC4: Tak dramatickou výchovu já jako zapojuju nebo dala bych to do českého jazyka a vlastně do literární výchovy, kdy vlastně s dětma, když čteme od první třídy, vlastně když si pohádky začínáme číst, vyprávět. Tak vlastně to dramatické k tomu patří. Do českého jazyka to patří.

T5: Je u vás na škole dramatická výchova zařazena do ŠVP? Jako samostatný předmět?

RC5: Je to, myslím, že v sedmé třídě a na druhém stupni je určitě literární a dramatická výchova. Ano je, protože vlastně syn chodí do sedmé třídy a má dvouhodinovku týdně.

T6: A jaké metody nebo techniky dramatické výchovy znáte?

RC6: No...metody, techniky...tak jako...

T7: Nebo zkuste popsat, jak pracujete, když třeba jste zmínila tu literární výchovu. Tak jak třeba pracujete.

RC7: Tak seznámíme se s pohádkou. Je dobré si jí přečíst, čteme po rolích. Teďka v té třetí třídě běžně, že si rozdáme role a co mají děti hodně rádi, když jsme třeba dramatizovali, že jsme měli takový ty na obličej ty škrabošky, kdy třeba byly zvířátka. Takže nemluví potom podle toho textu, ale mluví si to svými slovy, což je pro ně lepší.

T8: Takže improvizovaně, to je jedna technika.

RC8: Ano, improvizace.

T9: Dramatizace, jsem pochopila. Nějakou metodu asi plně hry, kdy teda se vžívají. Super. Znáte třeba živé obrazy? Jestli využíváte techniku.

RC9: Ani ne, ale slyšela jsem o ní, určitě.

T10: Pak mě napadá třeba učitel v roli, jestli znáte techniku, kdy vy jste v roli někoho. Hodně se to využívá právě, když děti se připravují na návštěvu divadla, takže učitel dělá toho rušiče, aby děti vlastně pochopily, že takhle ne a jak se vlastně mají chovat. Těch metod a technik je samozřejmě mnohem víc. Teď jsem vyjmenovala takové ty nejnámější a nejpoužívanější. Využíváte ve své práci metody dramatické výchovy?

RC10: No ano, občas určitě v rámci českého jazyka, čtení.

T11: Co z té dramatické výchovy zařazujete nejčastěji?

RC11: No právě...právě ty pohádky, protože k té pohádce mají ty děti asi nejbliž.

T12: A využíváte jenom v češtině nebo i v nějakém dalším předmětu?

RC12: Tak vůbec na prvním stupni je to propojený, takže když máme český jazyk, tak jsme třeba při výtvarce malovali zvířátka nebo, myslím že to je propojený. Dá se i při hudební výchově vlastně.

T13: Určitě. Při výuce, kterých témat by bylo podle vašeho názoru využití metod a technik dramatické výchovy potřebné či dokonce žádoucí? Jestli vnímáte, kam by se to opravdu hodilo, aby si to ty děti prožily?

RC13: Téma...zase mě napadá ta literární výchova a kdy vlastně...Třeba bajka, když zvířátka se chovají jako lidé. Tak nějak si na tom připodobnit vlastnosti, vysvětlit.

T14: Super. A odkud čerpáte náměty pro třeba, pro tu využívání dramatické výchovy.

RC14: Tak hodně z čítanek, ale mám i svoje knížky. Kde mám přímo, třeba jednu pohádku mám hodně oblíbenou. Teď nevím, jak přesně se jmenuje, ale jsou tam zvířátka. Už mám na to vyrobený takový masky, a to vždycky s každou tou třídou, když jí mám. Třeba ve druhý nebo ve třetí třídě, tak to vždycky vyzkoušíme.

T15: Kdy jste se poprvé setkala s metodami dramatické výchovy?

RC15: No tak to už nevím, asi hned na začátku, když jsem začla učit, možná už na vysoký škole. Určitě, když jsem studovala.

T16: A četla jste nějaký titul z odborné literatury z oblasti té dramatické výchovy?

RC16: To myslím, že ani ne. Tak nějak, možná na vysoký škole jsme ...teda nevzpomínám, už je to před hodně lety. Ale tam jsme měli taky přímo literárně-dramatickou výchovu s dětma. Jako předmět a určitě jsme se k nějaký odborný dostali, ale nevím, nepamatuji si.

T17: U nás nejvýznamnější osobnost je paní Machková Eva, která napsala spoustu titulů, takže klidně, kdybyste měla zájem můžete sáhnout po Machkové. Domníváte se, že existují nějaká rizika při využívání metod a technik dramatické výchovy ve vyučování?

RC17: Tak úplně rizika né, učitel si to pak musí zkoordinovat, když se jako trošku rozjede kázeň, dejme tomu, tak se to dá vždycky nějak, jako ve všem. Se to dá ukorigovat.

T18: Ovlivnila dramatická výchova váš vztah k žákům, ke škole nebo k sobě samému. Pokud ano, jak?

RC18: Tak myslím, že ne nějak, řekněme to slovo, dramaticky. Tak asi člověka ovlivňuje úplně všechno, s čím se zabývá. Ale, že by to bylo markatní ovlivnění, to si nemyslím.

T19: Přinesla vám praxe nové náměty z oblasti dramatické výchovy?

RC19: No tak každým tím rokem člověk získává něco víc a ví, co si může s téma dětma dovolit, nebo nějaká zkušenost, která se využije třeba další rok, určitě.

T20: Zúčastnila jste se někdy semináře na téma dramatické výchovy?

RC20: Myslím, že ne. Možná na vysoké škole. To už si ale opravdu nepamatuji. Ale takhle zvlášť....

T21: Jste spokojená se svými dosavadními znalostmi v této oblasti?

RC21: Tak já myslím, že ano. Tak člověk, když je tvořivej, tak už si to pak nějak podle svého vytvoří. Ale nebráním se nějakým novým teoretickým zkušenostem, to ne.

T22: A pokud uplatňujete ve výuce prvouky dramatickou výchovu, jaké jsou reakce žáků?

RC22: Nevzpomínám si, jestli někde v prvouce...

T23: Tam třeba se často využívá...

RC23: Tam ano, třeba jsme dělali slušné chování. Ano, to jsme třeba dělali v dopravním prostředku, to mají děti moc rádi. Anebo takový to, že jsme volali na tísňová volání. Jak se mají představit, to jo, to mají děti rádi určitě.

T24: Super. Vzpomínáte si na nějakou vyučovací jednotku, ve které jste metodu dramatické výchovy použila? O jaký zajímavý námět se jednalo? Zkuste stručně popsat. Takový vaše top.

RC24: Přímou, no nevím, já mám v hlavě tu pohádku. Teď vám přesně nepovím, jak to bylo... asi dva roky už jsme jí nehráli. Popsat metodu, no... seznámíme se s pohádkou, přečteme si a důležitý pro děti je ta dramatizace, kdy už tu pohádku znají a už to potom říkají svými slovy.

T25: A zkusí nějak manipulovat už v prostoru...

RC25: Ano a vymyslíme, jak to bude, kde bude ta chaloupka, dejme tomu a kde bude to místo, kam chodí a co mají rádi, mají na obličej masku. Vlastně úplně obyčejnou, kterou si vyrobíme při pracovních činnostech.

T26: A už jsme se bavili, o tom, že při vyučování s pohádkou pracujete. Jaký je váš důvod, že předáváte pohádky dětem?

RC26: Tak já myslím, že to je přirozený a oni na těch pohádkách, pokud teda, jak to vždycky bylo, že rodiče pohádky vypráví a oni, je to něco, co znají, že jo. Takže vždycky je dobrý, když se chytí něčeho, co už ví, nebo už znají. Taková pohádka O veliké řepě, tak tu milují v první třídě. Prostě to je...

T27: Určitě. Co si myslíte, že je hlavní motivací pro čtení pohádek? Ať už pro vás anebo třeba pro to dítě, aby si tu pohádku přečetlo?

RC7: Tak je to ten příběh, že tam je ... prostě vystupují zvířátka, dejme tomu, nebo lidé a většinou i to, že to dobře dopadne. To je každopádně baví a že to má nějaký děj. Že to a ponaučení, to oni si ani neuvědomují úplně.

T28: Pracujete s tím, když máte pohádku s ponaučením? Pracujete s tím?

RC28: Ano, určitě.

T29: Ehm. Preferujete nějakou pohádku? Pokud ano, jakou a proč? Máte nějakou vysloveně oblíbenou?

RC29: Tak třeba zrovna o té Veliké řepě, jak jsem říkala. To si vzpomínám, to vlastně tenkrát dali i do prvouky. Když jsme se bavili potom o plodinách, o řepě vůbec, jak se třeba... nebyla zrovna cukrová řepa. Nebo když v některých verzích je, tak pak jsme si vyprávěli, jak se vlastně z té řepy dostává ten cukr, celý ten postup.

T30: Domníváte se, že děti preferují stejné pohádky jako vy? Dnešní doba jde trošičku...

RC30: Je trošku jiná doba, ale já myslím, že na ty malé děti, mě přijdou...ke mně přijdou děti od první do třetí třídy, tak jsou takový opravdu tvárný a myslím, že se jim pohádky, který děláme líbí.

T31: Jakou podle vás mají pohádky funkci pro dítě? K čemu jim je to dobrý?

RC31: Tak všechny funkce. Vzdělávací, oni se ...vlastně poznávají zvířátka, poznávají situace. Poznávají, jak se zachovat a hlavně poznávají, že když někdo něco nedělá dobře, tak se mu to může vymstít. Že to prostě není dobře.

T32: Využíváte kromě knih i nějaké jiné pomůcky k předávání těch pohádek?

RC32: No ty knížky jsou jako nejdůležitější.

T33: A nepouštíte si třeba nějaký...

RC33: Pustíme si občas na interaktivní tabuli, ale říkám ta knížka je nejdůležitější, psaná podoba je nejčastější. Plus obrázky, co máme v pohádkové knížce.

T34: Jaká pozitiva přináší pohádka pro dítě?

RC34: Tak to je vůbec...pozitiva. Tak, když se s tím seznamují, když si to čtou. Tak zdokonalují si svoje čtecí schopnosti. Pozitiva, tak jako při jiným seznamování s literárním textem.

T35: Jaká negativa může pohádka promítnout do osobnosti dítěte? Jestli tam něco shledáváte.

RC35: Když by to byla pohádka, která je jako, nechci říct slovo drsná, ale když tam prostě ... pak se zamýšlí nad tím, když tomu vlkovi to břicho rozpárrou, jestli ho to náhodou nebolelo. Tak je to takový jako, někdy ty pohádky, když si to uvědomíme, jsou vlastně drastický. Ty motivy jsou fakt jako, když by si to promítli do života, tak není až úplně příjemný některý věci, no.

T36: Určitě. U některých dětí to dokonce podporuje noční běsy.

RC36: Může, souhlasím.

T37: Souhlasím. Je podle vás pro děti důležité, kdo je hlavním hrdinou pohádky?

RC37: Určitě. Měl by být takový hrdina ke kterému mají vztah. Nebo si ten vztah udělají. Prostě se jim třeba i líbí, jak se chová, je to ten kladný hrdina.

T38: Je podle vás pro děti důležité, aby bylo v pohádce jasně vymezené dobro a zlo? Pokud ano, proč?

RC38: Já myslím, že ano, vlastně aby se tak jako učili orientovat vlastně i v životě potom. Když někdo se chová dobře a dělá dobro, tak se mu to dobro vrací. Bych řekla, že to je takový důležitý pro život.

T39: Takže pro vás je důležité, aby v pohádkách byly dobré postavy tedy odměněny a zlé potrestány?

RC39: Ano, pro mě je to hodně důležitý.

T40: Je podle vás pro děti důležité, aby pohádky končili šťastně?

RC40: Já myslím, že ano. A i když v životě to tak třeba není, že jo, ale pro tu dětskou duši je to důležitý. Aby se naučili, že prostě, když ten člověk si to zaslouží, tak opravdu dobře skončí.

T41: Myslíte si, že pohádka děti ovlivňuje?

RC41: Rozhodně.

T42: A jakým způsobem?

RC42: Tak, když je to kvalitní pohádka, tak nemůžeme je dát všechny do jednoho pytle, když ta pohádka je kvalitní, tak si myslím, že každé dítě ovlivňuje dobře. Tutím směrem.

T43: Měli by podle vás pohádky dětem radit s tím, jak se mají chovat nebo mohou být nápomocný?

RC43: Určitě, proto asi možná byli vynalezeny. Já myslím, že to je jakoby, proč ty pohádky vlastně máme.

T44: Používáte dramatizaci pohádky k tomu, abyste vysvětlila dětem vztah k cizím lidem, Jak by se vlastně měli, v tom vztahu chovat?

RC44: No tak nevím, jestli to bylo...ale vlastně bylo v pohádce O kůzlátkách. Nemají otvírat nikomu cizímu. Tak na to jsme určitě narazili. Že se jim to nemusí vyplatit.

T45: Může ta pohádka dětem pomoci lépe pochopit, jak se mají chovat k cizím lidem?

RC45: Určitě.

T46: Myslíte si, že ve vaší třídě jsou děti dostatečně poučeny o chování k cizím lidem? Myslíte, že by se nechaly v některých situacích nalákat?

RC46: Víte co, děti jsou děti, takže nemůžeme jim stoprocentně věřit. Každopádně jsme si o tom povídali a ne jednou, jak je to s lidma, které ... kteří to nemyslí s dětmi úplně dobře...nevím, ale poučení jsou. Ale jestli by to dokázali jako opravdu vždycky odmítnout lákavou nabídku, za to bych neručila.

T47: A chtěla byste si do budoucna vyzkoušet třeba některou jinou metodu, o kterých jsme se bavili a zatím ji ve výuce nepožíváte?

RC47: Určitě, tak já se nebráním ničemu novému, každopádně...

T48: Chtěla byste ještě něco dodat, něco, co vás napadlo?

RC48: Ani ne, já nevím teďko.

T49: Já vám moc děkuji za rozhovor.

RC49: Není zač.

Respondent D

T1: Dobrý den, děkuji vám za spolupráci na rozhovoru. Souhlasíte s nahráváním zvuku na diktafon?

RD1: Ano, souhlasím.

T2: Poprosím vás na začátek, abyste mi řekla něco o sobě. Kolik je vám let, jak dlouho učíte, co ráda učíte a jestli jste chtěla vždycky učit.

RD2: Tak mé jméno je Lenka Denková, vystudovala jsme západočeskou univerzitu a učím asi třiatdvacet let. Ráda učím první a druhou třídu a vždycky jsem chtěla být učitelkou.

T3: Teď se dáme teda na otázky. Co si vybavíte pod pojmem dramatická výchova?

RD3: Řekla bych spojení mluveného slova, tance, písně a hry.

T4: Je u vás ve škole zařazena dramatická výchova do ŠVP?

RD4: Není u nás zařazena.

T5: Znáte některé metody nebo techniky dramatické výchovy?

RD5: Nevybavuji si teď.

T6: Tak já, když si to takhle vezmeme, máme třeba metody pantomimicko - pohybové, kam patří třeba pantomima, živé obrazy a takovéhle ty věci. Znáte?

RD6: Ano, ano, ano. Zním, samozřejmě.

T7: Potom třeba i metoda improvizace, kdy děti vlastně zkouší. Určitě si myslím, že i něco využíváte ve své praxi. Jenom tam třeba tam chybí ten teoretický základ. Využíváte ve své práci metody dramatické výchovy?

RD7: Určitě, snažíme se v hodině čtení anebo, když máme etickou výchovu.

T8: Jaké metody a techniky zařazujete nejčastěji?

RD8: Asi tu improvizaci. Občas pantomimu, třeba při hře.

T9: Pokud metody dramatické výchovy využíváte, uveďte, prosím, ve kterých předmětech.

RD9: Především český jazyk a literatura, ale třeba i prvouka nebo výchovy, hudební výchova.

T10: Při výuce, kterých témat by bylo dle vašeho názoru využití metod z dramatické výchovy potřebné nebo dokonce žádoucí?

RD10: No...tak, když vezmu český jazyk, tak určitě literatura, pohádky, příběhy, bajky. Ale i třeba v prvouce nauka o člověku, o přírodě, o zvířatech, tam všude se to dá aplikovat.

T11: Určitě. Pokud využíváte ve výuce českého jazyka a prvouky dramatickou výchovu, odkud čerpáte náměty?

RD11: Od kolegyň, z internetu, Učitelnice, cokoliv. Myslím si, že i člověk i leccos vymyslí.

T12: Kdy jste se poprvé setkala s metodami dramatické výchovy?

RD12: Tak to už bude pár let zpátky. Řekla bych, že i na fakultě nás do toho zasvětili.

T13: Čtla jste nějaký titul z odborné literatury z oblasti dramatické výchovy?

RD13: Možná na škole, neuvědomuji si. V minulé době ne, teď.

T14: Dobře. Domníváte se, že existují rizika při využívání metod dramatické výchovy ve vyučování?

RD14: Řekla bych, že riziko je, pokud to člověk nezvládne okoučovat, jak se říká, tak to riziko, tam určitě může být. S tím, že se to přesune někam, kam by člověk ani nechtěl. Může se to zvrtnout, ale někdy se to třeba zvrtně třeba i v dobrou věc.

T15: Určitě. Ovlivnila dramatická výchova váš vztah k žákům, ke škole, nebo k sobě samému? Pokud ano, uveďte, prosím, jakým způsobem.

RD15: Já bych řekla, že ano, sblížili jsme se více s žáky. Více jsme si porozuměli navzájem, víme, co od sebe můžeme čekat a stmelil se kolektiv.

T16: Setkala jste se při svých studiích s výukou dramatické výchovy?

RD16: Ano, když jsem studovala Sfumato, splyvavé čtení doktorky Navrátilové, tak tam vlastně jsou příběhy a mohou se i zdramatizovat, mohou se zahrát. Takže tam, při letní škole s doktorkou Navrátilovou.

T17: Přinesla vám praxe nové náměty z oblasti dramatické výchovy?

RD17: Ano, ano, určitě. Dal by se zdramatizovat i covid, bohužel.

T18: Zúčastnila jste se někdy semináře na toto téma?

RD18: Ne, ne.

T19: Jste spokojená se svými dosavadními znalostmi z této oblasti?

RD19: Tak rozšiřovat znalosti si může člověk vždycky. Za každých okolností.

T20: Ehm. Pokud uplatňujete ve výuce prvouky dramatickou výchovu, jaké jsou reakce žáků?

RD20: Většinou kladné, pozitivní. Rády se děcka zapojují do jakékoliv dramatizace.

T21: Vzpomínáte si na nějakou vyučovací jednotku, ve které jste metodu dramatické výchovy použila? O jaký námět se jednalo? Zkuste stručně popsat.

RD21: Třeba v první třídě začátek školního roku a prvouka a cesta do školy, ze školy. Bezpečná cesta, kdy vlastně jsme si i venku to zahráli. Zahráli ve třídě, jak mohou děti bezpečně dojít cestu do školy, jak dlouho jim to trvá, co všechno musí během té cesty udělat, zvládnout.

T22: Pracujete při vyučování s pohádkou?

RD22: Určitě, první stupeň je asi celý o pohádce.

T23: Jaký je důvod, že předáváte pohádky dětem?

RD23: Lidová slovesnost, moje obliba pohádek hlavně, z českých Erben, Božena Němcová a řekla bych rozvíjení slovní zásoby. A hlavně pohádka vždycky dobře skončí.

T24: Co je hlavní motivací pro čtení pohádek?

RD24: Tam bych řekla, že je to u těch malých dětí každopádně, vědět, jak to dopadne. Jestli to zlo bude poraženo, jestli to dobro zvítězí, anebo jestli je tam něco, je něco zakopaného, jak se říká, zakopaný pes. A hlavně děti rádi objevují něco nového. Každá nová pohádka je pro ně zajímavá, zvláštní.

T25: Preferujete nějakou pohádku? Pokud ano, jakou a proč?

RD25: Mám ráda klasické pohádky, ať už je to třeba O Jeníčkovi a Mařence nebo třeba O Smolíčkovi a jelenovi. Myslím si, že tam se krásně ukáže to dobro a zlo a pomáhání a dá se i třeba na Smolíčkovi ukázat nebezpečí, které číhá na děti. Pokud si nebudou dávat pozor, viz třeba jednání s cizími lidmi. Třeba neotvírat dveře a tak dále.

T26: Domníváte se, že děti preferují stejné pohádky jako vy?

RD26: Určitě ne. V dnešní době děti klasické české pohádky moc neznají, pokud jim je rodiče nevypráví nebo je čtou. A jsou zase nové pohádky, které třeba neznám já a seznamují mě s nimi děti.

T27: Jakou mají pohádky funkci pro dítě?

RD27: Každopádně rozvoj fantazie, už podle obrázku, když vyprávím pohádku. Děti si mohou představit, cokoliv se tam odehrává. Když si zavřou oči a budou si představovat podle barvy šatů, vlasů, jak budu vyprávět. A určitě má dát pocit takového, řekla bych bezpečí. Protože pohádky jsou o uklidnění, o navození dobré nálady a hlavně, že všechno dobře dopadne.

T28: Jaké se podle vás líbí dětem pohádky?

RD28: Trošku dobrodružné a aby tam byl nějaký děj a taky to dobro tam musí zvítězit. A pro holčičky princezny. Ty tam musí být určitě.

T29: Využíváte kromě knih i jiné pomůcky k předávání pohádek?

RD29: Dělali jsme si svoje pohádky, jsme vystříhovali a dělali takové leporelo. Nebo si děláme divadlo z papíru, s malými dětmi na špejli. S většími dětmi, třetí, čtvrtí jsme si šili maňásky a hráli také divadlo.

T30: A použijete také nějaké nahrávky, pohádky, popřípadě...

RD30: Určitě, audio nahrávku z CD anebo koupenou nějakou ... nebo z internetu, že použijeme pohádky, nebo čtu, hlavně.

T31: Jaká pozitiva přináší pohádka pro dítě?

RD31: Jak už jsem zmiňovala, určitě rozvoj fantazie, rozvoj slovní zásoby a říkáme pocit bezpečí.

T32: Jaká negativa může pohádka promítnout do osobnosti dítěte?

RD32: Pokud pohádka bude třeba vyprávěna hodně dramatickým způsobem, tak se dítě může bát, to by nemělo být žádoucí. Ano, bát se trošinku, ale ne tak, aby to u něj vyvolalo pocit nejistoty, pláče a třeba nějaký pocit úzkosti. To si nemyslím, že je dobré.

T33: Je podle vás důležité, kdo je hlavním hrdinou pohádky? Pokud ano, proč?

RD33: Jak pro které dítě. Pro někoho je určitě hlavní hrdina důležitý je, hrdinka princezna to nej, snaží se být tou princeznou, všechno zažívá, nosí krásné šaty. Pro někoho je důležité, jak to dopadne, pro někoho je důležité, že to zlo bude potrestáno. Každé dítě je individuální.

T34: Je podle vás pro děti důležité, aby bylo v pohádce jasně vymezené dobro a zlo?

RD34: Myslím si, že ano. Malé děti, kor první a druhá třída ještě neumí číst mezi řádky a potřebují vědět, že černokněžník je zlý, že princ je dobrý, chrabřý, zachrání princeznu. Potřebují to mít nastavené.

T35: Je podle vás pro děti důležité, aby v pohádkách byly dobré postavy odměněny a zlé potrestány?

RD35: Myslím si, že ano.

T36: Myslíte si, že je pro děti důležité, aby pohádky končily vždycky šťastně?

RD36: Zase asi jak pro které dítě. Některé dítě se samozřejmě trošku zarazí nad upálením Baby Jagy, Ježibaby v Perníkové chaloupce. Některé děti říkají, že je dobře, že ta zlá čarodějnice byla potrestaná. Je to, co dítě, to názor. Ale většinou ano, zlo musí být potrestáno a dobro zvítězit. To je klasika.

T37: Myslíte si, že pohádka dítě ovlivňuje?

RD37: Malé určitě, nemělo by se bát. Po přečtení pohádky, po vyprávění, po zhlédnutí jít samo kamkoliv to není účelem, ale mělo by vědět, že příběh, který třeba zažívá i on, zažívá také jiné dítě nebo někdo v té pohádce.

T38: Měly by podle vás pohádky radit dětem s tím, jak se mají chovat?

RD38: Nějaké vlastnosti určitě pozitivní by mohli přijímat z těch pohádek. Na druhou stranu můžeme ukázat negativní vlastnosti, jaký by třeba ty děti neměl být. Vzít si z toho příklad, poučit se, ukázat si, viz třeba pohádka Karla Čapka O pejskovi a kočičce, jak pekli dort. Tam ten zlý pes, který snědl dort, který uvařili. Tak myslím si, že je v tomto případě poučí.

T39: Používáte dramatizaci pohádky k vysvětlení vztahu k cizím lidem?

RD39: Ano, určitě.

T40: Může pohádka dětem lépe pochopit, jak se mají chovat k cizím lidem?

RD40: Ano, mohou si vzít poučení s tím, že ne každý je kamarád i kdo s námi jedná hezky, slušně, něco nám nabízí, tak ne vždy to může být hodný, slušný člověk.

T41: Myslíte si, že děti ve vaší třídě jsou dostatečně poučeny o chování k cizím lidem? Nechaly by se nalákat?

RD41: Myslím si, že nalákat by se nenechaly. Přesto pár naivních dětí tady mám.

T42: Hm. Chtěl byste si vyzkoušet některou jinou z metod, o kterých jsme se bavili a zatím ji ve výuce nevyužíváte?

RD42: Ano, určitě.

T43: Hm. Chtěla byste ještě něco dodat, něco vás napadlo?

RD43: Ne, ne, nic mě nenapadá. Asi tak všechno.

T44: Děkuji za rozhovor.

RD44: Já také děkuji. Nashledanou.

Respondent E

T1: Dobrý den, děkuji vám za spolupráci na rozhovoru. Souhlasíte s nahráváním zvuku na diktafon?

RE1: Dobrý den, ano.

T2: Na začátek bych vás poprosila, abyste mi řekla něco o sobě, kolik je vám let. Jestli ráda učíte, co ráda učíte a jestli jste vždycky chtěla učit?

RE2: Eh, to jsou otázky, tak jmenuji se Libuše Floriánová učím na prvním stupni od roku devadesát jedna. Vždycky jsem asi nevěděla od začátku, že budu učitelka. Ale vyrýsovalo se to vlastně až na gymnplu, když jsme prostě chodila na základku a tam jsem vídala na prvním stupni dětičky. Tak se mi prostě líbilo, že ten první stupeň je úplně specifická práce a že ty dětičky jsou úplně jiné než na druhém stupni, a tak se mi to prostě líbilo. A jako vždycky se mi líbilo psát na tabuli, tak to byla možná i taková úchylka, no.

T3: Kolik vám je let?

RE3: 54 mi bude.

T4: Co si vybavíte pod pojmem dramatická výchova? Jako opravdu váš názor, co si pod tím pojmem vybavíte.

RE4: Dramatická výchova, no... Tak myslím si, že ... jakože tam patří určitě scénky, předvádění, čtení po rolích, dramatizace pohádky nějaká. Prostě, co mají děti rádi, tohleto, třeba, já nevím, hra na řemesla, že vlastně pantomimou vyjadřují jakoby něco a ostatní hádají, tak asi tohle.

T5: Je u vás na škole dramatická výchova zařazena v ŠVP?

RE5: Není, není, bývávala.

T6: Jaké metody nebo techniky dramatické výchovy znáte? Už jste tady některé zmínila.

RE6: No, takže to je třeba ta improvizace anebo třeba čtení po rolích nebo ta pantomima, no.

T7: A určitě i ta dramatizace, kterou jste zmiňovala. Využíváte při své práci metody a techniky dramatické výchovy ve výuce?

RE7: Tak ne pořád, ale občas ano.

T8: Jaké metody a techniky zařazujete nejčastěji?

RE8: No asi čtení po rolích v první třídě, protože když už potom děti umí písmenka všechna, tak máme pohádky vlastně od Žáčka v řadě. Moje první čítanka, Jsem malý čtenář, tam teda jsou ty pohádky i veršované, to se jim teda moc líbí. No a dramatizaci taky mají rádi.

T9: Ehm, takže převážně využíváte tyto metody v českém jazyce.

RE9: No, ano.

T10: Při výuce, kterých témat by bylo vhodné, podle vašeho názoru, využití metod dramatické výchovy potřebné nebo dokonce žádoucí?

RE10: No, tak asi v prvouce. Si myslím, protože tam se dají nacvičit různé situace. U lékaře a já nevím, i povolání. Takže to děti baví a víc jim to jakoby připodobní tu situaci. A dostanou se do té situace, kterou vlastně chceme navodit. Ale já bohužel letos prvouku neučím.

T11: Když využíváte ve výuce českého jazyka a prvouky dramatickou výchovu, odkud čerpáte náměty?

RE11: No, spíš, jakože vidím nějaký text nebo prostě ta látka samotná, to učivo mě inspiruje.

T12: Kdy jste se poprvé setkala s metodami dramatické výchovy?

RE12: Možná na vysoké škole nebo vlastně, když to tak vezmu, tak už jako žákyně ve škole.

T13: Četla jste nějaký odborný titul literatury ohledně dramatické výchovy?

RE13: Možná, co se týče v časopisech takových těch pro učitele, ale jakože bych zabíhala nějak do podrobností, to ne.

T14: Domníváte se, že existují rizika při využívání metod a technik dramatické výchovy ve vyučování?

RE14: No tak tam asi jde, aby se neposmívaly děti, nedošlo k zesměšňování. No asi jinak si ničeho nejsem vědomá.

T15: Myslíte si, že dramatická výchova ovlivnila váš vztah k žákům, ke škole, či k sobě samému?

RE15: Tak si až tak ne.

T16: Přinesla vám praxe nové náměty z oblasti dramatické výchovy?

RE16: Já asi nedovedu odpovědět na tohle.

T17: Zúčastnila jste se někdy semináře na toto téma?

RE17: Asi ne, asi to bylo vždycky jakoby během nějakého jiného tématu. Tak v těch seminářích i třeba na jazyk nebo jako třeba zajímavé formy českého jazyka, tak asi při tom. V rámci toho semináře jiného, ale nebylo to vyloženě téma.

T18: Jo. Jste spokojená se svými dosavadními znalostmi v této oblasti?

RE18: No, tak určitě nejsou dostačující. To jako vždycky se dá zlepšit.

T19: Pokud uplatňujete ve výuce prvouky dramatickou výchovu, nevadí, že letos neučíte prvouku, jaké jsou reakce žáků?

RE19: Já si myslím, že ty malé děti jsou vždycky nadšené, že to je prostě zpestření výuky a prostě, oni se o to vysloveně derou a všichni se chtějí zapojit a takže jo, baví je to.

T20: Vzpomínáte si na některou vyučovací jednotku, ve které jste metodu či techniku dramatické výchovy použila? O jaký zajímavý námět se jednalo. Zkuste stručně popsat, pokud si vybavíte.

RE20: Tak třeba teď vlastně učíme angličtinu, tak i vlastně v angličtině jsou to rozhovory, komunikace, konverzace, takže tam určitě. Nebo je bavilo třeba i předvádění, vlastně když jsme měli pocity, takže, to asi tak bylo naposledy. A určitě v češtině pohádka.

T21: Pracujete při vyučování s pohádkou?

RE21: No, tak, jak jsem řekla. Mám prvňáčky, takže se tomu nejde vyhnout a určitě ta dramatizace a vlastně to čtení po rolích k tomu ještě dojdeme, protože ještě neznáme všechna písmenka. Ale už se na to těším.

T22: Jaký je důvod, že předáváte pohádky dětem?

RE22: No, tak za prvé je to teda klasika. Docela mi vadí, že děti neznají ty klasické pohádky a že se prostě uchylují k těm jenom moderním. A určitě je to vlastně výchovný efekt té pohádky samotné.

T23: Co je hlavní motivací pro čtení pohádek, ať už pro vás, nebo pro děti?

RE23: No tak j asi to, co už jsem říkala. To je prostě výchovný efekt, za prvé. Za druhé rozšíření slovní zásoby, vlastně, že můžou děti uplatnit, jakoby můžu se zeptat, o čem to bylo, co jsme teď četla. Co ta postava, co ty si o tom myslíš? Takže můžou vlastně i oni sami, vlastně třeba svůj názor, svoje pocity ztotožnit.

T24: Preferujete nějakou pohádku? Pokud ano, jakou a proč?

RE24: Já mám ráda hodně pohádek. Tak jako zfilmovaných, tak to jsou Tři oříšky, to my jsme prostě Češi. A jako klasickou pohádku, teď prostě, když mám dvě vnučky, tak já prostě vím, že oni milují Červenou Karkulku. Takže to je prostě taková klasika, nejoblíbenější.

T25: Domníváte se, že děti preferují stejné pohádky jako vy?

RE25: Eem, určitě ne, protože to už je úplně jiná generace. Takže to už prostě děti jmenují pohádky, co já už vůbec neznám.

T26: Jakou mají pohádky funkci pro dítě?

RE26: No tak zase, jak jsem říkala, ten výchovný efekt a taky rozvoj fantazie, slovní zásoby. No určitě vlastně i v těch kladných povahových vlastnostech.

T27: Jaké si myslíte, že se líbí pohádky dětem?

RE27: No tak jsou teďka většinou ty animované, takže ty převažují, ty mají nejradši. Vlastně je tam i...odráží se i skutečnost, že děti vlastně moc nečtou. A děti se vlastně v té audio verzi se vlastně ano moc nesetkají. Číst, taky čtou málo, takže vlastně, to co vidí v televizi, co jim rodiče pustí. Tak to vlastně oni znají.

T28: Využíváte kromě knih i jiné pomůcky k předávání pohádek?

RE28: No tak určitě maňásci, pak třeba v té první třídě máme pexesa, i vlastně ta pohádka je hezká i v druhé třídě, takže tam vlastně uplatňujeme třeba na druhy vět a na jednotlivé druhy učiva. Prostě, že je to víc baví a že tam třeba líp vytvoří ten druh věty, který já chci. Tak asi tak, no.

T29: Používáte i nahrávky, ať audio nebo...

RE29: Jo, použít i když musím říct, že tahle třída je na to šikovná, že jsou schopní se soustředit, ale třeba, když jsem pouštěla jako v minulosti, protože většinou na to není moc času. Tak já to třeba pustím při pracovní výchově nebo při výtvarné výchově. A to jako děti, často vnímají jako kulisu. Ne všichni, ale někteří jako ano, takže potom vyrušovali. Ale tahle třída je na to docela šikovná.

T30: Jaká pozitiva přináší pohádka pro dítě?

RE30: To je pořád dokola, no tak jako určitě si uvědomí, co je zlo, co je dobro. Jako rýsují se jim ty jejich povahové vlastnosti, jejich názory. Vlastně přístup k tomu, co je obklopuje, k tomu, jak se lidé chovají, jak by se oni chtěli chovat. A vlastně je tam i ten pozitivní konec, vlastně jakoby že to dopadne dobře, tak i to je dobře. A jak jsem říkala i rozvoj slovní zásoby, fantazie to je pořád důležité.

T31: Myslíte si, že pohádka může mít i nějaká negativa, která se můžou promítnout do osobnosti dítěte?

RE31: Negativa, možná, že kdyby jako třeba bylo nevhodně zvoleno, třeba forma nebo podání nebo výběr pohádky, vůči vzhledem k věku. Tak třeba nějaké ty strašidelné hodně, tak asi tam, že by se dítě bálo, ale jinak si myslím, že to nehrozí.

T32: Hm, je podle vás důležité, kdo je hlavním hrdinou pohádky?

RE32: No, asi jo.

T33: A proč podle vás?

RE33: No, tak kluci se určitě ztotožní třeba, já nevím s těmi hrdiny s Honzou a s princem a holčičky zase že jo princezny, víly. Takže jako, tam asi takhle.

T34: Je podle vás pro děti důležité, aby v pohádce bylo jasně vymezeno dobro a zlo? Pokud ano, proč?

RE34: No tak asi jo. Určitě, protože jako děti to mají vlastně nastaveno tak, že mají buď dobro nebo zlo. Oni vlastně ty hranice mezitím vnímají jako ostré. Myslím, že asi až s věkem přicházíme na to, že není úplně čisté zlo, čisté dobro a že je to v životě vlastně trošičku namíchané.

T35: Je podle vás pro děti důležité, aby byli v pohádkách dobré postavy odměněny a zlé potrestány?

RE35: Ano, určitě. Protože člověk jakoby cítí potřebu té spravedlnosti a té satisfakce. Tak aspoň v té pohádce ty děti si to zažijí, když ne v životě.

T36: Je podle vás pro děti důležité, aby pohádky končily šťastně?

RE36: To určitě taky. Mě by určitě pohádka, která by skončila špatně nebavila. Nebo když tam něco nedopadlo dobře, tak vždycky jsem nad tím strašně přemýšlela a vadilo mi to.

T37: Myslíte si, že pohádka dítě ovlivňuje?

RE37: To určitě, to už jsem říkala ty směry, ve kterých ano.

T38: Měli by podle vás pohádky radit dětem s tím, jak se mají chovat?

RE38: No, to taky, tam je vlastně rozvoj vlastností, postojů, takže tam už vlastně ty děti jsou ovlivňované. Vlastně jsou ovlivňované vším, co čtou nejenom pohádkou.

T39: Používáte dramaturgii pohádky k vysvětlení vztahu k cizím lidem?

RE39: Taky, jo určitě v té prouce, to určitě je dobré.

T40: Může pohádka dětem pomoci lépe pochopit, jak se mají chovat k cizím lidem?

RE40: Hm, jo, určitě.

T41: Myslíte si, že děti ve vaší třídě jsou dostatečně poučeny o chování k cizím lidem? Nechaly by se nalákat?

RE41: No, vzhledem k tomu, že jsou to prvňáci, tak si myslí, že nemohu vyloučit, že by ne, že by se nenechal nalákat. I když poučeny o tom samozřejmě byly, mluvíme o tom. Ale jako nemůžu se zaručit, že by nikdo jako nesesl na lep.

T42: Chtěla byste ještě něco dodat? Něco, co vás napadlo?

RE42: Ne. Děkuju.

T43: Tak, děkuji vám za rozhovor.

RE43: Nashledanou.

Respondent F

T1: Ještě jednou dobrý den, děkuji vám za spolupráci na rozhovoru. Souhlasíte s nahráváním zvuku na diktafon?

RF1: Ano.

T2: Na začátek bych vás poprosila, abyste mi řekla něco o sobě. Kolik vám je let, jak dlouho učíte, co ráda učíte a jestli jste chtěla vždycky učit.

RF2: Jmenuji se Petra Bednaříková, je mi 27 let. Učím prvním rokem v první třídě. Vlastně taky, dokončuji si ještě vzdělání. Do této doby jsme pracovala při škole v mateřské škole u předškolních dětí, takže vlastně jsem vždycky chtěla přejít k těm v první třídě. A jinak...já teď jsem se ztratila, co jste tam ještě se ptala. To je tak asi všechno.

T3: To tak nějak všechno. Tak. Já bych s vás ráda zeptala, co si vybavíte pod pojmem dramatická výchova?

RF3: Pod pojmem dramatická výchova, já vlastně mi přijde, že dramatická výchova se nazývá spousta částí, které běžně používáme. Takže i ten, ono se to teďko hodně řeší s novým RVP. Tak si myslím, že by měla být

začleněna do toho vzdělávání, protože je vlastně součástí, dá se aplikovat do každé hodiny a dá se rozvíjet spousta kompetencí těch dětí, je to vlastně...já si nedokážu to specifikovat. Ale vlastně mi přijde, že dramatickou výchovu vidím ve spoustě hodinách, nebo minimálně se do nich dá aplikovat, protože jsou to vlastně příběhy nebo to nějaké, pochopení sami sebe. Vlastně je to nějaká hra s tím tělem, s tím příběhem. A díky ní můžeme rozvíjet spousty dalších oblastí.

T4: Super. Je u vás na škole dramatická výchova zařazena v ŠVP?

RF4: Je.

T5: A od první třídy?

RF5: Od první třídy. Děti mají v rámci výchov, divadlo výchovu, v rámci studia výtvarné výchovy, mají hudební výchovu a mají dramatickou výchovu od první třídy. Dramatickou výchovu mají jednou týdně.

T6: Super. Jaké metody dramatické výchovy znáte? Nebo techniky celkově? Co třeba i sama používáte.

RF6: Já používám vlastně tu dramku už při vyprávění příběhu, jestli to myslíte takhle. Nebo nějaké hraní si na role, nebo zrcadlení něčeho, nebo...je to opravdu hodně různé. Nevychází to vždycky jenom z příběhu, často to je a není to často jenom v hodině dramatické výchovy. Ještě někdy si ztváříme nějaké postavy, jak...v momentě, když řešíme nějakou problémovou situaci a potřebujeme si jinak, jak bysme mohli, jak je to správně. Takže hodně používáme zrcadlo, hodně používáme...třeba pracujeme s dixit kartami. Používáme, že nastřelím nějaký problém, že si řekneme v podstatě možné řešení. Úplně teď nevím, jaké metody myslíte. Dramatickou výchovu mám jako komplex.

T7: Ono vlastně tam, můžeme to specifikovat buď méně nebo více. Pod ty metody, techniky tam se schová i pantomima, učitel v roli. Hra v roli vůbec toho dítěte. Různě pak i druhy pantomimy, třeba ta narativní, úplná pantomima, částečná a já nevím, třeba i živé obrazy, to asi taky budete znát.

RF7: Živé obrazy děláme.

T8: Takže tam je toho schováno spousta. Ve kterých předmětech nejčastěji využíváte právě ty metody, techniky dramatické výchovy?

RF8: Já velice často využívám určitě při češtině, když probíráme nějaký příběh. Tam je vždycky téměř zařazený, protože se snažím ten příběh nebrat jenom tak jak je na papíře. Ale uchopit ho právě tak, aby tam byl ten prožitek toho příběhu. Ale velmi často, když řešíme nějakou problémovou situaci. A vlastně mi přijde, že hodně často i v momentě, kdy řeším ten problém, nějakou situaci, kterou si potřebuji právě pomoci vysvětlit, tak používám literaturu i tu dramku. Tak mi přijde, že ty dvě oblasti jdou propojit. Ale úplně nejčastěji v té literatuře, ale i při hudebce a při té dramce jako takové. Opravdu těch oblastí je...při tělocviku taky, těch oblastí je opravdu spousta. Spíš bych...ale asi nejčastěji v té češtině, v literatuře.

T9: Myslíte si, že při výuce některých témat by bylo, dle vašeho názoru, využití metod dramatické výchovy potřebné, nebo dokonce žádoucí?

RF9: Já si myslím, že zrovna u toho příběhu, kor v těch nižších ročnících by nemělo zůstat jen u toho příběhu pasivně, jenom na papíře. Ale že zrovna tam je skvělý nechat to ty děti zahrát a obzvlášť při nějakém trénování, jak by mohl příběh pokračovat. Vlastně, že si to mohou sami prožít, vyzkoušet, jak by mohl...tak tam si myslím, že je to žádoucí, protože to podporuje mnohem víc smyslů a mnohem více tu fantazii, než když sedí a měli by nad tím uvažovat. Obzvlášť ty prvňáčci, druháčci, kteří jsou hodně hraví ještě, tak tam je to žádoucí.

T10: Využíváte dramatickou výchovu i ve výuce prvouky?

RF10: Tam jí využíváme taky, ať už je to zrovna teď růst květin, tam každé dítě předvádělo jinou rostlinu i tam jí využiju, opravdu hodně.

T11: Když takhle využíváte dramatickou výchovu ve výuce, odkud čerpáte náměty?

RF11: Hodně často čerpám, ať už z fakulty, kdy jsem získala nějaké lekce, nápady na to, jak je možné ji využít. Mám knížky hodně z dramatickou výchovou, instagram, je taky skvělý na nápady a tím, že už mám nějaké lekce za sebou, tak už mě pak napadají i mě samotnou, kde by se to dalo uplatnit.

T12: Kdy jste se poprvé setkala s dramatickou výchovou?

RF12: S pojmem dramatická výchova jsem se setkala poprvé na vysoké škole. Už vlastně na mateřině, když jsem studovala, tak tam už to bylo taky. Ale dřív jsem se určitě s tím pojmem nesetkala. Protože vlastně součástí ... že byly dramatické kroužky, ale tím, že jsem na ně nikdy nechodila, tak mě to vlastně úplně míjelo. Až na vysoké škole.

T13: Který titul z odborné literatury právě z oblasti dramatické výchovy byste doporučila svým kolegům?

RF13: Z oblasti dramatické výchovy? Já si nevzpomenu na název, ale...myslíte to tak, který ... o dramatické výchově?

T14: Celkově o dramatické výchově, titul jako odborný, takže co se týká...

RF14: Vydržte, já se podívám, mám za sebou knihovnu. Tady zrovna mám, ona je to teda mateřská škola, je to Eva Svobodová Metody dramatické výchovy v mateřské škole. Ten využívám hodně, protože tam, tím, že jsem původně byla v té mateřské školce, ale první, druhá třída mi přijde, že se určitě potkává. Tak z toho hodně čerpám. Ted' obzvlášť, když potřebuji se zakotvit, uchopit, tak tady do toho nejčastěji.

T15: Domníváte se, že existují rizika při využívání dramatické výchovy ve vyučování?

RF15: Určitě by mohli, když nebude prostor na každého, ale myslím si, že to není o dramatické výchově, ale o učiteli. Právě, jak ten učitel se k tomu postaví, stejně tak může k tomu problému dojít při čemkoliv jiným, to není o té výchově. Myslím, že to je o tom přístupu.

T16: Ovlivnila dramatická výchova váš vztah k žákům, ke škole, nebo k sobě samému?

RF16: Ovlivnila mě v tom, že jsem jí chtěla zařazovat. Protože i mě samotnou, když jsem procházela nějakými těmi lekcemi na vysoké škole, tak mě to strašně bavilo a vlastně, tak já jsem člověk, který je stydlivej, nechce se ukazovat. Tak tam vlastně najednou došlo k tomu, že jsem se v tom nějakým prostředí, které bylo bezpečné pro mě, mě to začalo bavit. Najednou to vlastně...neměla možnost zažít na základce. Na střední škole, na vlastní kůži, ano mohla jsem to zažít v rámci kroužku, ale ten není povinný, takže jsem tam vlastně nikdy nechodila. Takže kdyby ... takhle mě to vlastně mě to ovlivnilo, že mi přijde skvělý to těm dětem dávat ten prožitek tím tělem, tím hraním, tím předváděním se, aby to odbouralo spoustu bloků a zase, je to určitě o tom přístupu toho, kdo jim to vlastně nabízí.

T17: Přinesla vám praxe nové náměty do oblasti dramatické výchovy?

RF17: Denně, vlastně až mi přijde, že musím kolikrát brzdit. Tím, že denně vidím spoustu situací, kde by se dala tou dramkou a něčím takovým uchopit. Tak úplně není prostor zase pro dramku. Takže určitě denně je spousta nápadů, kde ji využít. Až se to musí kolikrát korigovat, úplně všude.

T18: Zúčastnila jste se někdy i semináře na toto téma? Když pomíneme vaši zkušenost s vysokou školou.

RF18: Účastnila jsem se spoustu, vlastně i dobrovolných hodin a přednášek na vysoké škole, ale seminářem jsem zatím neprošla. Určitě je to něco do budoucna, co by mohlo být zajímavé, ale doteď na to nebyla úplně kapacita časová.

T19: Chápu. Jste spokojená se svými dosavadními znalostmi v této oblasti?

RF19: Nejsem, právě, protože mě to baví a že to využívám, tak bych určitě chtěla projít dalším procesem. Chodit i na ty dobrovolné, navíc, semináře ve škole. A chtěla bych i další věc, myslím, že je tam furt...těch technik je tolik a určitě asi nebudu znát všechny, ale jak s tím správně pracovat.

T20: Jaké jsou reakce vašich žáků na dramatickou výchovu?

RF20: Oni, tím, že jsou na to vlastně zvyklí, už do té školy jdou s nějakou...jak jsme vlastně taková specifická něčím a je to tam takhle od nízkého věku, tak oni často ty děti už chodily na nějakou dramku a vlastně, já teď mám vlastně třídu, kde je 12 dětí, sourozenců od někoho z vyšších ročníků. Takže ony to už znaly a myslím, že na to není nic jako neobvyklého, že se účastní, těší se na tu dramku. Oni totiž, když je to v hodině, tak oni nerozlišují, jestli je to dramka. To je čeština. Ale když mají dramku jako název předmětu, tak se na něj vždycky těší a baví je hraní, protože oni to mají jako...a nevidí v tom něco dalšího.

T21: Vzpomínáte si na nějakou vyučovací jednotku, ve které jste použila tu dramatickou výchovu a něčím vás to úplně zasáhlo? O jaký předmět se jednalo a zkuste mi to stručně popsat. Nebo třeba naopak to bavilo děti.

RF21: Já budu muset pátrat na čem...řešili jsme vlastně z knížky, Děti a emoce, jsem vytáhla nějaký příběh, teď tuším, že to bylo něco s kočkama, to není asi podstatné. Byl tam nějaký příběh a my jsme to dočetli, já jsem jim to respektive dočetla, do nějaké fáze a potom jsem chtěla, potom se vlastně rozdělili na dvě poloviny a měli argumentovat za tu jednu stranu a potom jsem jim to otočila, ty strany. A v ten moment bylo strašně pěkný, jak se uchopili toho a když měli vlastně to argumentovali, najeli vlastně tu svoji stranu, co byli silní na slovo, dokázali mluvit. A když se prohodili, tak byli všichni zaražení, no jo, ale to jsme teď proti sobě. Bylo vidět, jak je to zarazilo a pak tam jeden chlapeček řekl, že vlastně má co říct, když je tam, i když je na té druhé straně. Tak jsme si o tom dál povídali, že vlastně ano, že vždycky někdo má vlastně v něčem pravdu a ta pravda tam být může a vlastně jsme si o tom dál povídali a ta hodina měla velký přesah a bylo vidět, že je to hrozně zarazilo, bavilo je to a chtěli to potom dělat dál, znova. Ale když jsme to pak znova zkoušeli, vlastně třeba týden na to, já teď nevím, jaká tam byla časová prodleva mezi tím, tak už to nebylo takové, protože už věděli, co se bude dít. A už bylo vidět, že si poprvé dávali pozor, co povídají a už chtěli být ta jedna strana nebo ta druhá, tam bylo skvělý, když to vlastně bylo použité poprvé, jak nečekali, to že najednou budou muset argumentovat za tu druhou stranu. Tak to mě přišlo moc fajn.

T22: Pracujete při vyučování s pohádkou?

RF22: Velmi často.

T23: Jaký je důvod, že předáváte pohádky dětem?

RF23: Já mám literaturu hodně ráda, to je další taková oblast, kterou...vlastně tím, jak to hodně propojuji s tou dramkou a přijde mi to, že se to dá krásně propojit a literaturu mám hodně ráda, že se na ní dá vysvětlit spousta. Když je nějaký problém, tak je lepší to řešit přes nějaké hry, ať už zvíře nebo kterákoliv jiná postava, vlastně neřešíme problém toho dítěte, ale řešíme postavu, problém nějaké postavy. A vlastně se nám v tom může krásně najít to řešení, které potřebujeme pro ten problém. Tohle na řešení nějakých problémových situací mám tu literaturu s tou dramkou moc ráda.

T24: Co je hlavní motivací pro čtení pohádek, můžete to vzít z pohledu svého a pak z pohledu třeba toho žáka.

RF24: Myslím si, že je tam bezva to, že je tam dítě v bezpečném prostředí, řeší spoustu situací, které by samo třeba neřešilo, protože by z nich měl strach, ale právě, že to řeší jako nějaká ta postava v tom příběhu, tak je v bezpečném prostředí a může nad tím uvažovat, jak by to bylo. I vlastně, jak se může zachovat ono samo. Může se tím učit, může skrz toho hrdinu řešit ty situace a může se něco dozvědět. To mi přijde nejvíc přínosný, a proto vnímám to čtení jako důležité. Nejen jako to povinné před spaním, ale aby si četli, co je zajímavé.

T25: Preferujete nějakou pohádku je nějaká vaše úplně nejoblíbenější, pokud ano, jakou a proč?

RF25: Já asi nemám nějakou pohádku, kterou bych preferovala, mě přijde, že jako nemám nějakou jedinou.

T26: V pořádku. Domníváte se, že děti preferují stejné pohádky jako vy?

RF26: Myslím si, že určitě ne. A myslím si, že je to hodně ovlivněné tím, co je zrovna zajímavé, in, co čte spolužák, to co čte brácha. Mám děti, který čtou Harryho Pottera jenom proto, že to čte ségra starší, tak čtou teď čtou Harryho Pottera i když tomu vůbec nerozumí. Já bych Harryho Pottera teda v první třídě rozhodně

nečetla. Tak si myslím, že je to ovlivněný a je to hodně různý. Nejsou knížky, který baví mě, aby bavili je. Já myslím, že to bude úplně jiný.

T27: Jakou mají pohádky podle vás funkci pro dítě?

RF27: Myslím si, že jim právě mohou pomáhat rozvíjet fantazii a slovní zásobu. Nějaký přemýšlení nad tím, jak vůbec řešit různé situace. Tak to jsou takový nejměstnější, vůbec čtenářské strategie rozvíjet. Nejenom.

T28: Využíváte kromě knih i nějaké jiné pomůcky k předávání pohádek?

RF28: Dramatizaci, hrajeme si nějaké role a řekneme si, co která role bude mít, tak tam. Tam to využíváme. Potom pohádky vlastně koukáme, koukali jsme na pohádky. I tak jsme je využívali, poslouchali jsme pohádky, jenom mluvené slovo. Nebo obrázky ...

T29: Jaká pozitiva může mít pohádka pro dítě?

RF29: Pro to dítě? Já se nechci opakovat.

T30: Ta samotná pohádka.

RF30: Jasně. Já si myslím, že ho to může bavit, když je dobře zvolená, tak ho může zabavit, tak ta knížka. Protože to dítě v tom nevidí ty věci, který jsou tam skryté, ale minimálně, když je dobře zvolená, není nucené do něčeho...aby ho to bavilo, aby četl to, co ho baví. Tak si myslím, že ho může zabavit, tak se může krásně podporovat, to co chceme v tom dítěti podporovat.

T31: Myslíte si, že jsou nějaká negativa, která se můžou promítnout do osobnosti dítěte skrze tu pohádku?

RF31: Myslím si, že když je všechno dobře uchopeno, zdravě a když si zrovna by nečetlo nějakou ... a zároveň by měla být nějaká kvalitní, aby to nebylo úplně něco, protože spousta knížek kvalitní nejsou. To si myslím, že je na učitele nebo rodiči, aby uvážil, jestli to má nějakou hodnotu vypovídající ten příběh. Tak si myslím, že ne. Když by byla nějaká špatná, tak si myslím, že to neuškodí, jen to nebude tak hodnotný. Ale myslím si, že mu to neuškodí.

T32: Je podle vás pro dítě důležité, kdo je hlavním hrdinou pohádky?

RF32: Určitě je to důležitý, protože s hlavním hrdinou se ztotožní a prožívají vlastně ty jeho pocity, takže si myslím, že je to důležitý.

T33: Je podle vás pro dítě důležité, aby bylo v pohádce jasně vymezené dobro a zlo?

RF33: Určitě, protože by se tohle nemělo mezi sebou míchat, aby bylo zachováno, protože pohádka, jak už je, tak by měla dobře dopadnout. Měla by mít dobrý konec. Měla by nám ukázat nějaké mravní hodnoty. Takže by mělo být dobro se zlem, a to je, jak už jsme říkala. Některé pohádky, když jsou špatně vybrané, tak je to tak, že tam najednou je chaos v tom, co je dobrý a co je špatný. Tak by tam mělo být ujasněný dobro a to je vlastně gró té pohádky.

T34: Je tedy pro dítě, podle vás, důležité, aby ty pohádky končily šťastně.

RF34: Určitě.

T35: Měly by podle vás pohádky radit dětem s tím, jak se mají chovat?

RF35: Já si nemyslím, že by měli radit, ale měla by tam právě být ta rada nějakým způsobem ukrytá. Mělo by tam být ukázáno, jak jako jednat a myslím si, že když by tam bylo poučení, to znamená, jak se něco má dělat, tak si z toho moc nevezme, protože to už je k němu, ale když je to skrze toho hrdinu, tak oni rozklíčují, co třeba dělal špatně a co třeba dělal dobře. Takhle jo.

T36: Používáte dramatizaci pohádky k vysvětlení vztahu k cizím lidem, to jak by se dítě mělo v téhle situaci chovat?

RF36: To se využívá v rámci multikultury. Kdy jsme tam využívali hodně často v tady těch případech, tam jsme využívali třeba zrovna Mimi a Lízu. Vlastně pohádku ve video podobě. A co se tohle týká, ráda často

využívám zvířata, mi přijde, že tam zase ní jmenovaná nějaká jiná kultura a zároveň schované to...tak to mi přijde fajn a využívali jsme to.

T37: Může tedy pohádka pomoci dětem lépe pochopit, jak se mají chovat k cizím lidem?

RF37: Ehm, určitě.

T38: Myslíte si, že děti ve vaší třídě jsou dostatečně poučeny o chování k cizím lidem? Nebo si myslíte, že by se nechaly nalákat?

RF38: Myslím si, že jsou poučeny, myslím si, že když by to měly poradit někomu jinému, tak mu poradí. Když by viděly v nějaké pohádce, jak se někdo chová, choval by se špatně ať už vůči někomu, teďka teda jiné kultury nebo vůči někomu, kdo jim může uškodit, tak v té pohádce by mu dokázaly poradit, ale pořád si myslím, že ty prvňáčci jsou tak hodně, kor když by to byl někdo dospělý...ovladatelní a když by to ještě dělal někdo vedle nich, tak si myslím, že jo.

T39: Chtěla byste ještě něco dodat, Něco, co vás třeba napadlo?

RF39: Asi mě nic nenapadlo.

T40: Já vám děkuji za rozhovor.

RF40: Já vám taky děkuji.

Respondent G

T1: Dobrý den, děkuji vám za spolupráci na rozhovoru. Souhlasíte s nahráváním zvuku na diktafon?

RG1: Dobrý den, ano souhlasím.

T2: Na začátek bych vás poprosila, abyste mi řekla něco o sobě. Kolik je vám let, jak dlouho učíte, co ráda učíte a jestli jste chtěla vždycky učit.

RG2: Tak je mi 52, učím ráda, dá se říci úplně všechno. Ve své podstatě učit jsem od začátku úplně nechtěla. Chtěla jsem na vojenskou školu. Pak už jsem učit chtěla po pajdě střední. A pak vysoký.

T3: Tyto otázky jsou rozděleny do takových třech částí, první část se bude týkat metod dramatické výchovy. Mě by zajímalo, co si vybavíte pod pojmem dramatická výchova?

RG3: Určitě scénky, divadlo, rozhovory, pantomimu, cokoliv. Co se týče třídy, co je možné ve třídě.

T4: Je u Vás na škole dramatická výchova zařazena v ŠVP?

RG4: Určitě jí můžeme ve své podstatě v literární výchově využít, jestliže je tam četba po rolích, tak můžou děti pohádky, ten text dramatizovat. Pokus o dramatizaci máme vlastně i ve veršovaných pohádkách.

T5: A čistě jako samostatně?

RG5: Samostatně předmět to s jistotou není. U nás teda, jinak v RVP existuje.

T6: Určitě. Už jste se setkala s nějakými metodami dramatické výchovy, popřípadě technikami, některé jste tady už zmínila.

RG6: No další mě úplně teď hned nenapadají. Maňáskové divadlo bych do toho zahrnula taky, loutkové divadlo. S loutkou to tam děti mají od první třídy.

T7: Využíváte ve své práci některé metody?

RG7: Určitě u menších dětí častěji, protože tam jsou, vlastně písmena vyvozují na pohádkách. Takže tam ta první, druhá třída je k tomu víc stvořená. Ale ve třetí třídě s jistotou ve čtení.

T8: Které metody a techniky zařazujete nejčastěji? Předpokládám asi dramatizaci.

RG8: Takže v té třetí třídě určitě ta dramatizace, netuším...čtení po rolích s jistotou. Se snaží měnit hlasy, vlastně jo, taky je tam. Interpunkce, mluvnice, druhy vět, druhá třída taky. Práce s hlasem, to tam určitě taky patří.

T9: Myslíte si, že ve výuce některých témat by bylo tu dramatickou výchovu potřebné využít?

RG9: Určitě, určitě, protože jsou děti, který si tu zkušenost vlastně neprožily a v tom divadle, v tý scéně si jí zažijou a ví, jestli jim to je nebo není příjemný. Etická výchova mě napadá jednoznačně.

T10: Používáte dramatickou výchovu i v rámci prvouky?

RG10: V prvouce se to taky hodí, ale záleží na téma, takže když je téma člověk, úplně perfektně. Ale dramtizace do rostlin a houby, to si neumím představit.

T11: Odkud čerpáte náměty pro tyto hodiny,

RG11: Hm, tak ve svý podstatě, my, jak máme tu novou řadu učebnic, tak tam jsou úplně ideálně zpracovaný metodiky pro učitele. Ale jinak taky zkušenosti za 30 a více let praxe.

T12: Kdy jste se poprvé setkala s dramatickou výchovou?

RG12: No určitě hned první vlastně studia, takže střední škola s jistotou. Protože byla pedagogického zaměření. Takže tam s jistotou, určitě.

T13: Znáte nějaký titul z odborné literatury z oblasti dramatické výchovy?

RG13. To určitě teď nevypotím, to ne.

T14: Myslíte si se, že existují rizika při využívání metod dramatické výchovy ve vyučování?

RG14: Tak jestliže se to asi špatně povede, tak vždycky riziko existuje. Že se to může zvrtnout, ten člověk. Kterej se pak cítí, nebo dostane nálepku od dětí, protože zrovna tuhle roli má, posmívají se mu. Asi se zvrtnout dá všechno. Musí se to ukočírovat.

T15: Ovlivnila dramatická výchova Váš vztah k žákům, ke škole či k sobě samému? Pokud ano, jakým způsobem?

RG15: Vůbec netuším, jestli mě ovlivnila. Jednoznačně, spíš jí vnímám jako zpestření pro ty děti, protože opravdu je to pro ně i zábava. Ale, že by mě něčím úplně obohatila, asi bych musela být větší nadšenec toho divadla. Tak by se to potom, jako...

T16: Přinesla Vám praxe nové náměty z oblasti DV?

RG16: To určitě, protože jsou nové materiály právě zmiňovaný metodiky, tak tam určitě se dá něco podle toho.

T17: Zúčastnila jste se někdy semináře na toto téma?

RG17: Ne, ne.

T18: Jste spokojená se svými dosavadními znalostmi v této oblasti?

RG18: To určitě ne, to jako kdybych chtěla, tak s jistotou je toho hodně. Já jsme měla, i ta etická výchova, když jsem jí zmínila, tak ta na ní byla vlastně, dá se říci postavená. Tady máme zpracovaný pro tu trojky, čtyřky, pětky, tak tam si myslím, když jsem ten předmět učila, tak mě posouvala. To zase jo, protože je to do hlubšího poznání než při tom čtení, že si zkusí kousek textu dramtizovat.

T19: Pokud uplatňujete ve výuce Prvouky dramatickou výchovu, jaké jsou reakce žáků? Jestli je to baví, nebaví?

RG19: Určitě nadšení, za prvé to pojmají okamžitě jako hru, takže k tomu přistupují úplně přirozeně. Ve svý podstatě, čím jsou starší, tak je tam vidět takovej stud a podobně. Ale malý děti to mají úplně jako přirozenou věc.

TO20: Pracujete při vyučování s pohádkou?

RG20: Určitě.

TO21: Jaký je důvod, že předáváte pohádky dětem?

RG21: Hm, jaký je důvod. Tak ve svý podstatě je to slovní zásoba, rozšíření slovní zásoby na tý jejich nejznámější úrovni od první třídy. Takže oni, když přijdou z té mateřské školy, že vědí alespoň ty základní pohádky a dá se stavět na jejich vědomostech. Což si myslím, že je úžasný, že se nevaří úplně od nuly, ale že se nastaví na něco, co ty děti znají.

T22: Co je hlavní motivací pro čtení pohádek?

RG22: Tak s jistotou už jenom to, že je mají rády ty děti, ty pohádky. Tak si myslím, že se cítí v tom prostředí bezpečný. Když vlastně tu pohádku znají, tak si myslím, že to čtení je pro ně snazší, protože trochu taky můžou předvídat a je to spojený, zase s tím známým a nebojí se toho.

T23: Preferujete nějakou pohádku? Pokud ano, jakou a proč?

RG23: Tak líbí se mi Zlatovláska, třeba. Líbí se mi už v tom, že nic není zadarmo. A že, když si pomáhají, že se to i oplácí. Přátelství, kamarádství na jakýkoliv úrovni, což je taky fajn říct, to nemusí být vždycky líbivá kočička, ale může to být i obyčejný mravenec, aby si ... v podstatě se mi tam taky líbí, že ty zvířata obživnou taky tím, že mluvím. Nevím, je mi sympatická čímkoliv a dá se tam pracovat jak na přímý řeči, tak i na ty vztahy a kamarádství, a to je docela fajn.

T24: Myslíte si, že děti preferují stejné pohádky jako vy?

RG24: Určitě je kantor ovlivní, když jim řeknu, jé, ta se mi líbí, tak už se nám tady objevuje znovu a máme ji za měsíc ve čtení. Tak si myslím, že je člověk ovlivní. Ale bohužel, už to nejde tak snadno, jako to bývalo, protože ty děti dneska mají hlavní hrdiny jinde, než je mívávali tenkrát. Že oni rádi poslouchají, jsou nadšený, když to člověk bude číst a pak si to zkusí oni. Ale na druhu stranu, když bych jim dala vybrat, což jsem ve své podstatě, neznám pohádku Minecraft, ale když jim dám vybrat postavu, určitě nebudou jmenovat Zlatovlásku.

T25: Jakou mají pohádky funkci pro dítě?

RG25: Tak určitě ty zmiňovací, určitě ta poučná, ve své podstatě, že i taky pocit bezpečí, bych řekla. Myslím si, že ta slovní zásoba tam je, výslovnost pro malé děti. I naučná, ve své podstatě, co se týče gramatického učiva. A spousta, jako každý text a pohádka určitě i tím dobrým koncem. I když ne všechny končí dobře, ale ty klasický jo, aspoň.

T26: Využíváte kromě knih i jiné pomůcky k předávání pohádek?

RG26: Tak máme divadlo maňáskový, ale musím zase říct, víc se uplatní první, druhá třída. Úplně jako bych řekla, že s třetákama...

T27: Pouštíte třeba i videa?

RG27: Pouštíme si taky, určitě, to taky.

T28: Jaká pozitiva přináší pohádka pro dítě?

RG28: S jistotou, to co jsem jmenovala. Myslím, že je to pro ně známý prostředí, takže i ten pocit bezpečí i tu pohodu, to nadšení. Ta slovní zásoba mi přijde úplně stejná odpověď jako předtím.

T29: Myslíte si, že má pohádka nějaká negativa, která se můžou promítnout do osobnosti dítěte?

RG29: Tak úplně, když to bude nějaká strašidelná pohádka, tak určitě malé dítě může mít strach. Ale že by se to promítlo plně tak, že by z toho měl nějaký trauma doživotně si nemyslím. Spíš je to zase o tom, že pohádku si s dospělý rozeberou a vědí, že to prostě byl příběh a mohou třeba jinak a vysvětlit si.

T30: Je podle vás pro děti důležité, kdo je hlavním hrdinou pohádky? Pokud ano, proč?

RG30: Pro děti je to důležité, určitě protože oni v tom vidí okamžitě vzor a kladného hrdinu.

T31: Je podle vás pro děti důležité, aby bylo v pohádce jasně vymezené dobro a zlo?

RG31: Já si myslím, že ty děti to chtějí, protože oni jsou vlastně, zvlášť ty malé děti. Co je vlevo, co je vpravo, uprostřed málokdy. Co je pravda, co je lež uprostřed málokdy. Tak si myslím, že oni tohle jednoznačný rozdělení chtějí. I pro to chápání, ten je hodný, ten je zlý. Myslím si, že jako jo, že potom prahnou, no.

T32: Myslíte si, že pro děti je důležité, aby byly v pohádkách dobré postavy odměněny a zlé potrestány?

RG32: Tak myslí, že je to určitě dobrá věc, aby to bylo výchovný. Jak může být ten, do něco provede nebýt potrestán, jakýmkoliv trestem i kdyby byl mírný. Třeba, že někoho jenom vyženou z království, že mu nemusí

hned stínat hlavu. Ale myslím si, že výchovný to je. Za dobré činy odměna, za zlé musí přijít nějaký trest, odpykat si to, co činím. Myslím si, že určitě.

T33: Je podle vás pro děti důležité, aby pohádky končily šťastně?

RG33: Myslím si, že je to důležitý. Ale pro ně si myslím, že podle výběru toho dítěte, podle toho myšlení, myslím že je to pro ně snazší pochopit a vlastně tu pohádku mít rád. Kdyby to skončilo špatně, myslím si, že by tu pohádku neměli rádi. T34: Měly by podle vás pohádky radit dětem s tím, jak se mají chovat?

RG34: Já si myslím, že i jo, protože vlastně jsou to první ty se kterými se seznamují od nějakého předškolního věku a jsou na ně zvyklí. Takže tyhle ty texty určitě, když na ně budou mluvit, tím směrem poukazovat cestu chování, proč ne. Tak nemusí to být jenom maminka, která musí zakazovat, rozkazovat, může to být i úplně někdo jiný tímhle způsobem.

T35: Používáte dramatizaci pohádky k tomu, abyste vysvětlila dětem, jak se mají chovat ve vztahu k cizím lidem?

RG35: Dělalí jsme to vlastně, ano to byla taky dramatizace, zkoušeli si to mezi sebou. Ano.

T36: Myslíte si, že může pohádka dětem pomoci, lépe pochopit, právě to, jak se mají chovat k cizím lidem?

RG36: Určitě jim to může pomoci pochopit, už jenom tím, že si to zkusí i zahrát. Tak vlastně i nejenom pochopit, ale i cítit to na vlastní kůži i kdyby to bylo v nadnesený nějaký poloze. Tak jo, určitě.

T37: Myslíte si, že děti ve vši třídě jsou dostatečně poučeny o chování k cizím lidem? Nebo by se nechaly "nalákat"?

RG37: No to je těžká otázka. Nemůžu mluvit úplně za všechny. Myslím si, že velká většina už by si tohleto opravdu uvědomila, že neznám člověka, nepůjdu s ním. Nedám mu klíče, zamykám, už nosí svoje klíče. Ale úplně do jednoho nemůže říct. Myslím si, že když bude sám, jeden jedinec, že může podlehnout kterejkoliv, nejenom z mojí třídy. Spíš je to otázky, v jakým rozpoložení je chytí a kde ho chytí. Jestli mezi lidma, nebo když bude sám, anebo když to dítě bude v úzkých a někdo takovej mu pomůže a pak toho zneužije. Nemůžu říct nikdy by se jim to nemohlo stát. Nicméně si myslím, že většina dětí už je natolik zralá, že už ba to zvládla odmítnout.

T38: Chtěl(a) byste ještě něco dodat? Něco vás napadlo?

RG38: Vůbec nevím, co dodat. No že dramatizace je fajn, jak pro děti a myslím si, že by měla být součástí. Otázka je spíš plnění tematických plánů, protože je málo času. Ale myslím si, že když se chce, tak se dá na to, ve svý podstatě, čas vyšetřit. Ono to jde dost dobře i ve výtvarkách a takových i jiných výchovách, to si člověk ukrojí snáz, než v mluvnici a podobně.

T39: Děkuji vám za rozhovor.

RG39: Taky děkuji.

Respondent H

T1: Dobrý den, děkuji vám za spolupráci na rozhovoru. Souhlasíte s nahráváním zvuku na diktafon?

RH1: Ano.

T2: Řeknete mi něco o sobě? Kolik je vám let? Jak dlouho učíte? Co ráda učíte? Chtěla jste vždy učit?

RH2: Je mi 61, od konce vysoké školy stále učím a už jako malá holčička jsem si přála učit. Takže se mi to splnilo.

T3: Preferujete nějaký předmět?

RH3: Malé děti, nepreferuji hudebku. Jinak mi nic nevádí.

T4: Super, co si vybavíte pod pojmem dramatická výchova?

RH4: Dramatická výchova je pro mě životní situace, která může nastat kdykoliv, s dětma, cokoliv si na to můžeme zahrát.

T5: Je u Vás na škole dramatická výchova zařazena v ŠVP?

RH5: Není u nás zařazena.

T6: Znáte nějaké techniky a metody dramatické výchovy?

RH6: Nevím, co si mám představit pod technikou dramatické výchovy, ale vždycky vyvodíme nějakou životní situaci, kterou ty děti z toho pochopí.

T7: Jak s ní pracujete s tou životní situací?

RH7: Necháme nejdříve vyjádřit děti svým způsobem a potom z toho vyvozujeme nějaké následky.

T8: Takže mluvíte o tom, nějakou diskuzí?

RH8: Ano, tak.

T9: Diskuze už je jednou technikou. Když pak vezmeme třeba metody úplné hry, tak je to právě role, hraní těch rolí.

RH9: Tak určitě role používají. Jako role, jako zástupce za někoho, za pohádkovou bytost nebo za rodinné prostředí.

T10: Určitě budete znát pantomimu?

RH10: Pantomimu taky, i tu hrajeme. Ve řídě i že kolikrát stačí pantomimicky něco udělat. A děti rozumí.

T11: Anebo nějakou dramaturgií?

RH11: Super, takže to všechno určitě, akorát to člověka hned nenapadne.

T12: Využíváte ve své práci metody a techniky dramatické výchovy?

RH12: Ano, určitě.

T13: Jaké metody a techniky zařazujete nejčastěji?

RH13: Komunikace, rozhovor, vyprávění, spolupráce, problémové úkoly, teď nevím ještě.

T14: Ve kterých předmětech nejčastěji využíváte tyto metody?

RH14: V českém jazyku nejčastěji.

T15: Myslíte si, že ve výuce některého předmětu by bylo využití metod dramatické výchovy potřebné či žádoucí?

RH15: Určitě v tom českém jazyku je potřebné.

T16: Využíváte tyto metody i v rámci prvouky?

RH16: Ano, pokud se dostaneme k tématu, které je možno dramaticky znázornit, tak ano. Dopravní situace třeba.

T17: Odkud čerpáte náměty?

RH17: Ze života kolem nás a z tématů, které přijdou k nám.

T18: Kdy jste se poprvé setkal(a) s metodami dramatické výchovy?

RH18: Na škole.

T19: Znáte nějaký titul z odborné literatury z této oblasti?

RH19: Ne.

T20: Neznáte...

TH20: Titul jako já, nebo jestli někdo má?

T21: Ne, jestli znáte nějakou knihu odbornou?

RH 21: Aha. Nečetla jsem žádnou odbornou knihu.

T22: Domníváte se, že existují rizika při využívání právě těchto metod?

RH22: My jsme na žádné riziko nenarazili, ale určitě by tam něco mohlo v té situaci nastat. Na co by bylo třeba dát si pozor.

T23: Myslíte si, že ovlivnila dramatická výchova Váš vztah k žákům, ke škole či k sobě samému?

RH23: Ne. Mám stále hezký stejný názor na školu a k dětem.

T24: Přinesla Vám praxe nové náměty z oblasti DV?

RH24: Ano, zažili jsme si spoustu hezkých situací dramatických, ze kterých jsme vyvodili nějaké závěry pro děti.

T25: Zúčastnila jste se někdy semináře na téma dramatická výchova?

RH25: Ne.

T26: Jste spokojená se svými dosavadními znalostmi v této oblasti?

RH26: Ne.

T27: Kdy využíváte DV nejčastěji?

RH27: Při čtení v českém jazyku, kdy se dostáváme k nějakým literárním výjevům, pohádkám.

T28: Když využíváte dramatickou výchovu, jaké jsou reakce žáků?

RH28: Pozitivní, děti rády hrají.

T29: Pracujete při vyučování s pohádkou?

RH29: Ano.

T30: Jaký je důvod, že předáváte pohádky dětem?

RH30: Pohádka má jasná pravidla, která nějak končí a k tomu chceme jakoby děti dovést.

T31: Co je hlavní motivací pro čtení pohádek?

RH31: Motivací pro mě nebo pro děti?

T32: Můžete z obou pohledů.

RH32: Z mého pohledu, mám velice ráda pohádky. Tím, že končí právě hezky a že tam jsou promítané všechny síly a ty zlé jsou potrestány, tak z toho mého pohledu. A děti si myslím, že mají pohádky odjakživa rády, ať už jsou to ty klasické, nebo moderní, dnešní.

T33: máte nějakou pohádku vysloveně oblíbenou? Proč?

RH33: Popelka, klasika, krásná pohádka. Kde bylo zlo potrestáno, pýcha a tohle všechno. A dobro to tam prostě zvítězilo.

T34: Domníváte se, že děti preferují stejné pohádky jako vy?

RH34: Ne.

T35: Jaké si myslíte, že preferují, nebo jaké jsou oblíbené pohádky?

RH35: Moderní, komiksy. Upadají ty klasický pohádky.

T36: Využíváte kromě knih i jiné pomůcky k předávání pohádek?

RH36: No, máme názorné materiály, různé obrázky, loutky tady máme, využíváme.

T37: Využíváte třeba i nahrávky pohádek?

RH37: Ano. Máme i kazety i videonahrávky.

T38: Jaká pozitiva přináší pohádka pro dítě?

RH38: Dítě se naučí naslouchat. Mělo by umět přenést informaci, kterou slyšelo, z té pohádky a popřípadě ji i zdramatizovat následně.

T39: Vnímáte nějaká negativa, která může pohádka promítnout do osobnosti dítěte? Ve spojení s tou pohádkou.

RH39: Záleží na tom, jak jim je ta pohádka podaná. Neměli by si z toho brát ta negativa.

T40: Je podle vás pro děti důležité, kdo je hlavním hrdinou pohádky?

RH40: Určitě.

T41: A proč si to myslíte?

RH41: Hlavním hrdinou by neměl být záporný jedinec, který tam vítězí. Mělo by tam vítězit to dobro, aby měli ponaučení.

T42: Je podle vás pro děti důležité, aby bylo v pohádce jasně vymezené dobro a zlo? Pokud ano, proč?

RH42: Ano, právě kvůli těm jasným pravidlům. Aby si děti dokázaly to dobro k sobě přenést. A v současné době vítězí zlo, v současné situaci. Jakoby ve společnosti a je to třeba nějakým způsobem, to co nejméně podporovat.

T43: Je podle vás pro děti důležité, aby byly v pohádkách dobré postavy odměněny a zlé potrestány?

RH43: Ano.

T44: Je podle vás pro děti důležité, aby pohádky končily šťastně?

RH44: Ano.

T45: Myslíte si, že pohádka dítě ovlivňuje? Pokud ano, jakým způsobem?

RH45: Ano, ovlivňuje dítě. Děti rády slyší o krásných příbězích, které jsou hezky podané a šťastně končí, i když životní situace, to takhle kolikrát není. A proč tam bylo? To byla otázka?

T46: Jakým způsobem ovlivňuje?

RH46: Někoho ano, někoho ne. Jako jsou děti, které dneska už pohádky nepreferují, jsou na počítačích a na moderní technice. I když tam jsou pohádkové příběhy, ale to už pak nejsou pohádkové příběhy, to už je pro mě násilí, drama a takový, to nepreferuji a nesnažím se prosazovat.

T47: Měly by podle vás pohádky radit dětem s tím, jak se mají chovat?

RH47: Ano.

T48: Používáte dramaturgii pohádky právě k vysvětlení vztahu k cizím lidem?

RH48: Ano.

T49: Může pohádka dětem pomoci, lépe pochopit, jak se mají chovat k cizím lidem?

RH49: Ano.

T50: Myslíte si, že děti ve vší třídě jsou dostatečně poučeny o chování k cizím lidem? Nechaly by se "nalákat"?

RH50: Poučeny jsou, ale nechají se nalákat, stále to tam není stoprocentně upevněný.

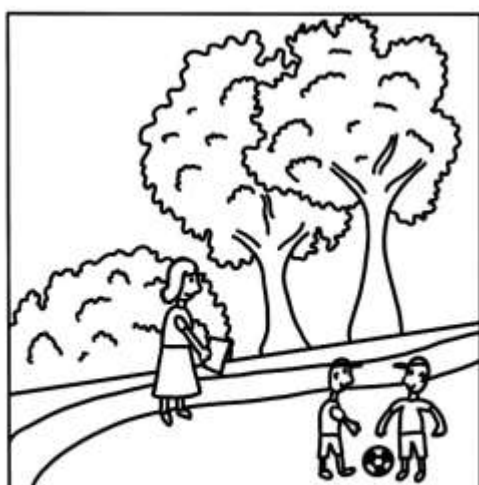
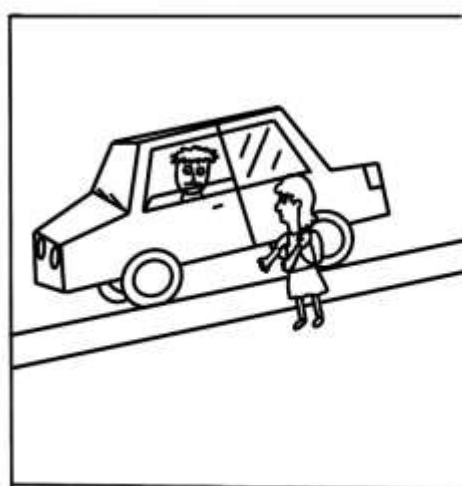
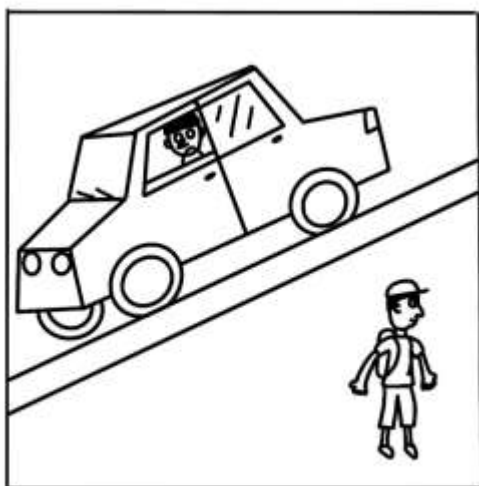
T51: Chtěl(a) byste ještě něco dodat? Něco vás napadlo?

RH51: Teď mě vůbec nic nenapadá. Co bych tam dodala, prostě mám pohádky úplně ráda.

T52: Děkuji vám za rozhovor.

RH52: Není zač.

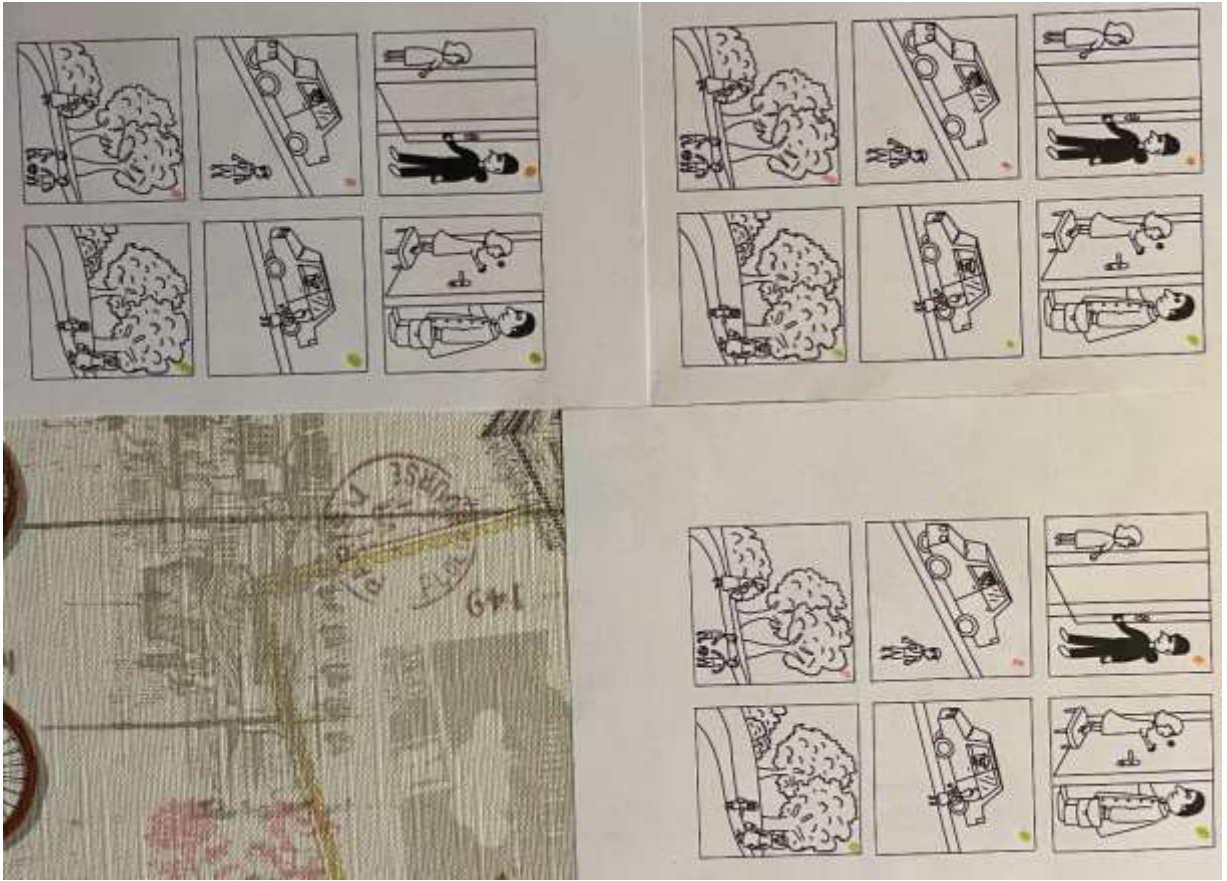
Příloha 4 – Obrázkový dotazník pro žáky

Příloha 5 – Obrázkový dotazník – vyplněný před lekcemi

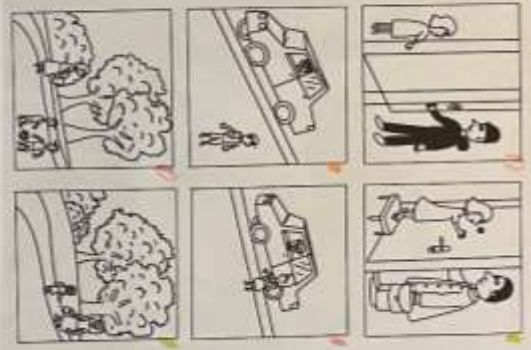
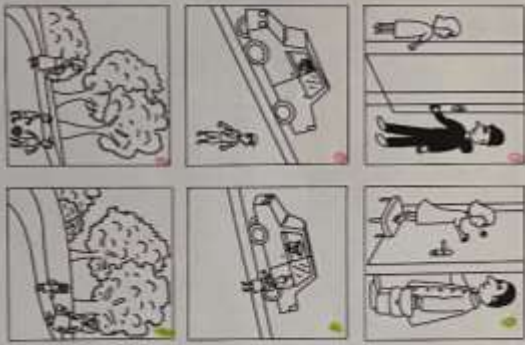

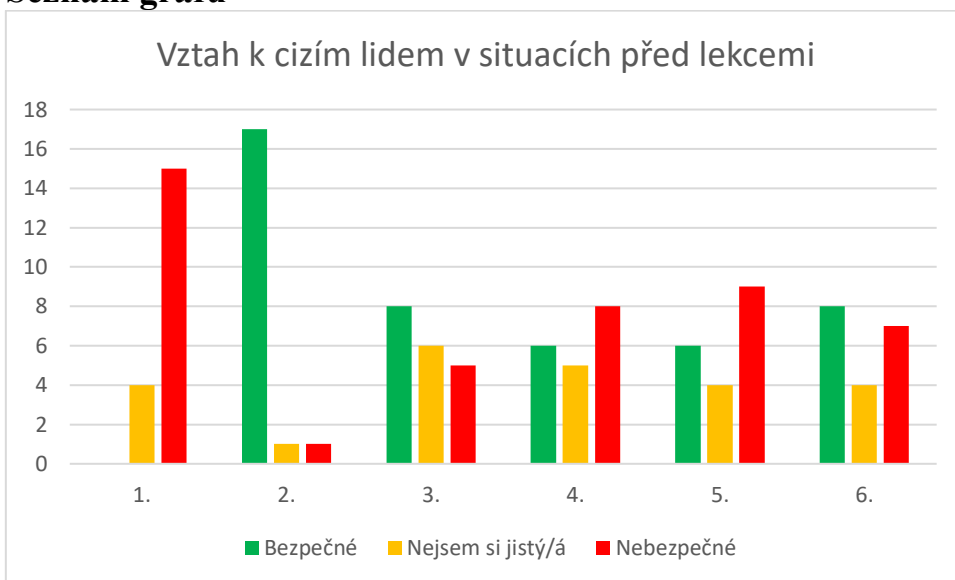
Příloha 6 – Obrázkový dotazník – vyplněný po lekcích

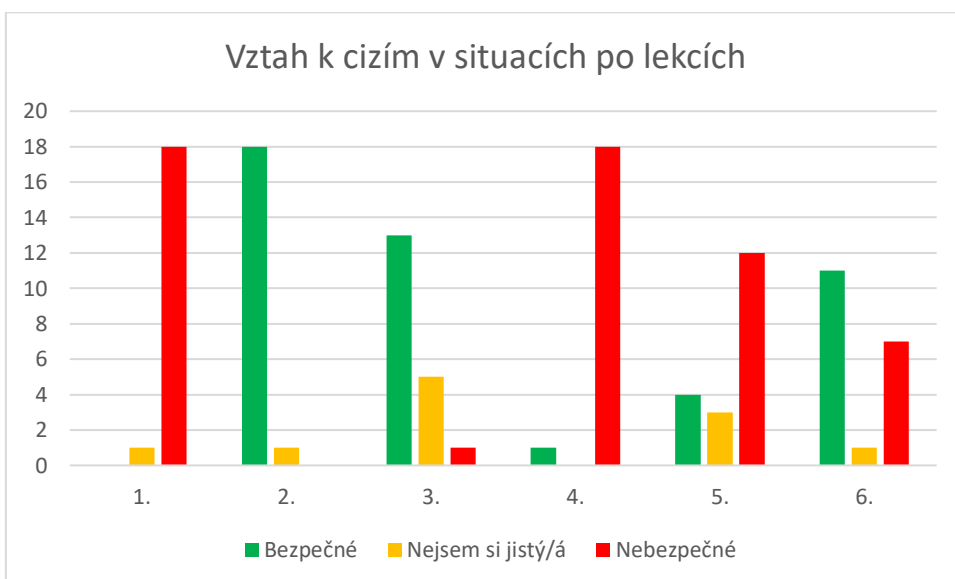

Seznam grafů

Graf č. 1 – Vyhodnocení dotazníků před lekcemi

Graf č. 2 – Vyhodnocení dotazníků po lekcích